

SIU RAPPORTSERIE

Rapport
2/2013

Internasjonalisering ved norske universiteter og høyskoler 2012

Utgiver: Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU)

Juni 2013

Ansvarlig redaktør: Kjell Pettersen

Utarbeidet av: SIU

ISSN: 1893-1065

ISBN: 978-82-93017-27-1

Rapporten kan lastes ned fra www.siu.no

Forord

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) er et kompetansesenter som skal bidra til å styrke kvaliteten i norsk utdanning. Som nasjonalt programkontor skal SIU samordne tiltak på nasjonalt nivå i samsvar med offisielle retningslinjer for politikken på feltet, og fremme internasjonalisering, kulturell kommunikasjon og internasjonal mobilitet på alle utdanningsnivå. SIU er organisert som et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

SIU skal bidra til å utvide og styrke kunnskapsgrunnet gjennom utredning, analyse og rådgivning. Formålet med dette er å gi myndigheter og utdanningssektoren bedre forutsetninger for utforming av politikk, tiltak og strategier.

Denne rapporten gir en oversikt over norske universiteters og høyskole (36 statlige og 23 private som mottar statsstøtte) deltakelse i de programmene for internasjonalt utdannings-samarbeid som SIU forvalter. I tillegg tar den med enkelte mobilitetsordninger administrert av andre enn SIU. Som hovedregel er det lærestedenes aktiviteter i 2012 og de tre foregående årene som presenteres.

Rapporten gir myndighetene, media og andre interesserte aktører et overblikk over det programbaserte internasjonale samarbeidet i norsk høyere utdanning. Den gir også lærestedene muligheten til å sammenligne seg med hverandre, når det gjelder student- og ansatte-mobilitet samt institusjonelt samarbeid med forskjellige land og verdensdeler.

Bergen, 27. juni 2013

Alf Rasmussen
direktør

Innhold

TABELLER	4
SAMMENDRAG	6
ENGLISH SUMMARY	6
INNLEDNING.....	7
EUROPEISK SAMARBEID GJENNOM EU/EØS.....	8
ERASMUS MUNDUS.....	10
LLP-PROGRAMMET	11
ERASMUS INTENSIVPROGRAM	11
ERASMUS SENTRALISERTE TILTAK.....	12
ERASMUS STUDENTMOBILITET	15
ERASMUS MOBILITET FOR LÆRERE OG FOR ALLE ANSATTE	19
COMENIUS	22
LEONARDO DA VINCI.....	23
GRUNDTVIG	24
ECTS LABEL OG DS LABEL	25
EØS-MIDLENE	26
EUROPEISK SAMARBEID UTENFOR EU/EØS.....	27
NORDIC MASTER PROGRAMME	29
NORDPLUS.....	29
KVOTEORDNINGEN – VEST-BALKAN	32
SEMESTERSTIPEND.....	33
YGGDRASIL MOBILITETSPROGRAM – EUROPA.....	34
INTERNASJONALE FELLESGRADER – EUROPA.....	35
SAMARBEID MED NORD-AMERIKA	36
PARTNERSKAPSPROGRAMMET FOR NORD-AMERIKA.....	38
PROSJEKTMIDLER FOR NORD-AMERIKA.....	39
INTERNASJONALE FELLESGRADER – NORD-AMERIKA.....	40
NORDOMRÅDESTIPENDET – CANADA OG USA	40
ANDRE MOBILITETSORDNINGER FOR NORD-AMERIKA	40
NORTH2NORTH – CANADA OG USA.....	41
FULBRIGHTSTIPEND.....	41
LEIV EIRIKSSON	42

SAMARBEID MED RUSSLAND, EURASIA OG KINA	44
SAMARBEIDSPROGRAM MED RUSSLAND.....	46
NORDISK-RUSSISK SAMARBEID	48
NORDOMRÅDESTIPENDET – RUSSLAND.....	49
NORTH2NORTH – RUSSLAND.....	49
KUNNSKAPSDEPARTEMENTETS RUSSLANDSSTIPEND	50
KVOTEORDNINGEN – RUSSLAND.....	50
SAMARBEIDSPROGRAM MED EURASIA	51
KVOTEORDNINGEN – EURASIA	54
PROSJEKTMIDLER FOR SAMARBEID MED KINA.....	55
KVOTEORDNINGEN – KINA	56
SAMARBEID MED AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA.....	58
NUFU-PROGRAMMET	60
NOMA-PROGRAMMET	61
NORADS KULTURUTDANNINGSPROGRAM	62
PITRO III-PROGRAMMET	63
KVOTEORDNINGEN – LAND I AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA, OG SAMLET OVERSIKT	63
YGGDRASIL MOBILITETSPROGRAM – IKKE-EUROPEISKE LAND	67
OPPSUMMERING.....	68
APPENDIKS: OM STJERNEINDELINGEN I OVERSIKTSTABELLENE	72

Tabeller

Tabell 1: OVERSIKT Europeisk samarbeid gjennom EUs utdanningsprogrammer.....	8
Tabell 2: Erasmus Mundus 2009-2012.....	10
Tabell 3: Erasmus intensivprogram 2012.....	11
Tabell 4: Sentraliserte tiltak; multilaterale prosjekter, støttetiltak og nøkkelaksjoner; 2008-2012	12
Tabell 5: Sentraliserte tiltak; akademiske og strukturelle nettverk; 2008-2012	13
Tabell 6: Erasmus sentraliserte tiltak og nøkkelaksjoner 2008-2012, institusjonsoversikt	15
Tabell 7: Erasmus studentmobilitet 2008-2012.....	16
Tabell 8: Erasmus praksismobilitet ut av Norge 2007-2012	18
Tabell 9: Erasmus lærermobilitet ut av Norge 2007-2012.....	19
Tabell 10: Erasmus ansattmobilitet ut av Norge 2007-2012	21
Tabell 11: Comenius 2008-2012	23
Tabell 12: Leonardo da Vinci 2008-2012	23
Tabell 13: Grundtvig 2008-2012	24
Tabell 14: ECTS Label og DS Label.....	25
Tabell 15: OVERSIKT Europeisk samarbeid utenfor EU/EØS.....	27
Tabell 16: Nordic Master Programme 2007-2012	29
Tabell 17: Nordplus, tildelinger 2009-2012	30
Tabell 18: Kvoteordningen, studenter fra Vest-Balkan 2008-2012, landoversikt	32
Tabell 19: Kvoteordningen, studenter fra Vest-Balkan 2008-2012, institusjonsoversikt.....	32
Tabell 20: Semesterstipend 2008-2012, landoversikt	33
Tabell 21: Semesterstipend 2008-2012, institusjonsoversikt.....	34
Tabell 22: Yggdrasil, stipendiater og yngre forskere fra Europa 2009-2012	34
Tabell 23: OVERSIKT Samarbeid med Nord-Amerika.....	36
Tabell 24: Nord-Amerika partnerskapsprogram 2008-2011.....	38
Tabell 25: Nord-Amerika partnerskapsprogram 2012-2015.....	38
Tabell 26: Nord-Amerika prosjektmidler 2009-2012	39
Tabell 27: Nordområdestipend Canada og USA 2008-2012	40
Tabell 28: North2north Canada og USA 2009-2011.....	41
Tabell 29: Fulbrightstipend 2008-2013.....	42
Tabell 30: Leiv Eiriksson stipend 2008 til 2013	43
Tabell 31: OVERSIKT Samarbeid med Russland, Eurasia og Kina	44
Tabell 32: Samarbeidsprogrammet med Russland 2007-2010.....	46
Tabell 31: Samarbeidsprogrammet med Russland 2011-2015, langsiktige prosjekter	46
Tabell 32: Samarbeidsprogrammet med Russland 2011-2015, avgrensede samarbeidsprosjekter	47
Tabell 33: Nordisk-russisk samarbeid, tildeling 2009	48
Tabell 34: Nordområdestipend Russland 2008-2012	49
Tabell 35: North2north Russland 2009-2011.....	50
Tabell 36: Kvoteordningen, studenter fra Russland 2009-2012	50

Tabell 37: Eurasia flerårig prosjektsamarbeid 2010-2014	52
Tabell 38: Eurasia såkornmidler/støtte til avgrensede tiltak 2010-2014.....	52
Tabell 39: Eurasia stipendmidler 2011-2014	53
Tabell 40: Kvoteordningen, studenter fra Eurasia 2009-2012, landoversikt	54
Tabell 41: Kvoteordningen, studenter fra Eurasia 2009-2012, institusjonsoversikt	54
Tabell 42: Kina prosjektmidler 2012-2013	56
Tabell 43: Kvoteordningen, studenter fra Kina 2009-2012	56
Tabell 44: OVERSIKT Samarbeid med Afrika, Asia og Latin-Amerika	58
Tabell 45: NUFU-programmet 2007-2012	60
Tabell 46: NUCOOP 2007-2013	61
Tabell 47: NOMA 2007-2014.....	62
Tabell 48: Norads kulturutdanningsprogram 2009-2011	62
Tabell 49: Kvoteordningen, studenter fra sør og øst 2009-2012, institusjonsoversikt	63
Tabell 50: Kvoteordningen 2009 til 2012, fullstendig landsoversikt.....	65
Tabell 51: Yggdrasil, stipendiater og yngre forskere fra ikke-europeiske land 2009-2012	67
Tabell 52: SAMLET OVERSIKT for alle regionene	69

Sammendrag

Denne rapporten gir en oversikt over det programbaserte internasjonale utdanningssamarbeidet ved norske universiteter og høyskoler de siste 4-5 årene. Den gir myndighetene, media og andre interesserte aktører et samlet bilde over status, og gjør det mulig for lærestedene å sammenligne seg med hverandre.

Hovedmønstrene i det internasjonale programsamarbeidet varierer betydelig mellom universitetene, de statlige og de private høyskolene. Universitetene deltar bredest, både når det gjelder programmer og ordninger og når det gjelder geografisk orientering: De er involvert i både institusjonelt samarbeid og mobilitetssamarbeid med de fleste delene av verden. For de statlige høyskolene og vitenskapelige høyskolene er det i større grad en konsentrasjon om institusjonelt samarbeid i Europa, samt mobilitet gjennom Erasmus, Nordplus og kvoteordningen.

De private høyskolene og private vitenskapelige høyskolene har gjennomgående mindre program-samarbeid på utdanningsfeltet enn de statlige institusjonene. De deltar primært i mobilitetsordninger framfor i mer institusjonelt rettede programmer. Seks av de private høyskolene deltar ikke i noen av de programmene eller aktivitetene som omhandles i denne rapporten. Dette kan nok i betydelig grad tilskrives det at mange av dem er små, og således mangler det ressursgrunnlaget som kreves for å ha en bred og mer institusjonelt forankret internasjonal kontaktflate.

English summary

This report gives an overview of Norwegian universities and university colleges' program-based international cooperation in higher education during the last 4-5 years. It provides the state authorities, media and other interested actors with a general picture, and also makes it possible for HE institutions to compare themselves to other institutions.

The pattern of internationalisation of education through programmes varies considerably according to institutional category. The eight universities take part in most activities, both in terms of types of programmes and schemes and in terms of geographic orientation. They are, roughly stated, involved in institutional cooperation as well as mobility schemes with most parts of the world. As for state university colleges, there is more concentration on activities in Europe, as well as some mobility through Erasmus, Nordplus and the Quota Scheme (for incoming students from low-income countries (the OECD DAC list) and from Brasil, Cuba, Russia and South Africa).

The private university colleges have overall less international activity through programmes than the state institutions. They take primarily part in mobility schemes, rather than in more institutionally demanding programmes. Six of them do not take part in any of the program-based activities. This can to considerable extent be explained by the fact that many of them are small, and that they therefore lack the basis for a broad and more institutionally anchored international interface.

Innledning

SIUs årlige rapport om internasjonalisering ved norske universiteter og høyskoler gir en oversikt over deltakelse i de programmene for internasjonalt utdannings samarbeid som SIU forvalter. I tillegg tar den med enkelte mobilitetsordninger administrert av andre enn SIU, der vi har fått tilgang til data på institusjonsnivå. Utover noen sentraliserte EU-programmer gjelder dette først og fremst ordninger knyttet til ph.d.-utdanning, altså i grenseflaten mellom forsknings- og utdannings samarbeid.

Rapporten er geografisk inndelt. De første to kapitlene tar for seg Europa; kapittel 1 samarbeidet gjennom EU/EØS, og kapittel 2 det europeiske samarbeidet som foregår utenfor EU/EØS, gjennom Nordisk ministerråd og bilaterale avtaler (utenom avtaler med Hviterussland, Moldova, Russland og Ukraina, som omtales i kapittel 4). Tredje kapittel omhandler samarbeid med Nord-Amerika, fjerde kapittel samarbeid med Russland, Eurasia og Kina og femte kapittel samarbeid med Afrika, Latin-Amerika og Asia (utenom Eurasia og Kina). I det sjette og siste kapitlet oppsummeres hovedtrekkene i rapporten i en oversiktstabell.

Kapitlene tar for seg programmer, underprogrammer og ordninger som omfatter samarbeid mellom Norge og land i den aktuelle regionen. Som hovedregel er det lærestedenes aktiviteter gjennom det siste og de tre foregående årene som presenteres, men med tilpasninger der det har vært nødvendig ut fra programperioder og tilgjengelige data. De to hovedtypene indikatorer for omfanget av internasjonalt samarbeid er tildelte midler og antallet studenter/ansatte inn eller ut av Norge. Der det er mulig og hensiktsmessig redegjøres det også mer detaljert, i tabellene og i teksten rundt, for fagfelt, samarbeidsland, aktivitetstyper og/eller prosjekttitler.

Vi vil understreke at rapporten ikke gir noen helhetlig oversikt over lærestedenes internasjonalisering, men over den programbaserte aktiviteten på utdannings siden. For å få et mer fullstendig bilde må man legge til all den mobilitet av studenter og ansatte som foregår utenfor programmer, samt "internasjonalisering hjemme" – altså i hvor stor grad utdanningstilbud ved norske læresteder er internasjonalt innrettet. Dernest kan man legge til internasjonalisering som skjer gjennom forskning, eksempelvis eksternfinansierte prosjekter, institusjonenes disponering av basisressurser og vitenskapelige ansattes bruk av egen forskningstid og driftsmidler.

Rapporten omfatter 36 statlige og 23 private læresteder (de med statsstøtte). Det er stor variasjon i institusjonsstørrelse, fra knapt 30 registrerte studenter ved Den norske Eurytmihøyskole, til over 27 000 ved Universitetet i Oslo. Den minste og største fjerdedelen av lærestedene har henholdsvis under 500 og mer enn 5 000 registrerte studenter, noe som vanskeliggjør sammenligninger på tvers.

De fleste tabellene i denne rapporten viser deltakelse uavhengig av institusjonsstørrelse. For å gi et mer balansert bilde av lærestedenes deltakelse gitt variasjonen i størrelse, inneholder hvert kapittel i tillegg en oversiktstabell, der aktiviteten i de aktuelle programmene er vektet og vurdert med tanke på antallet registrerte studenter. Disse forenklingene oversiktstabellene kan leses sammen med de mer detaljerte tabellene videre utover i kapitlene, som viser tildelte midler og personmobilitet i absolute tall. Samlet gir de absolute og relative tabellene et godt bilde av norske universiteters og høyskoleers deltakelse i programmer og ordninger for internasjonalt utdannings samarbeid.

Europeisk samarbeid gjennom EU/EØS

Dette kapitlet tar for seg norske læresteders deltakelse i EUs Erasmus Mundus-program og program for livslang læring (LLP), samt EØS stipendfond. Tabellen under gir et sammendrag av institusjonenes deltakelse i disse programmene (unntatt EØS stipendfond, der det ikke finnes data på institusjonsnivå). Tabellen er vektet ut fra antall registrerte studenter. Den sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre, men gir et inntrykk av hvert læresteds deltakelse i ordningene, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordning.

Tabell 1: OVERSIKT Europeisk samarbeid gjennom EUs utdanningsprogrammer

	ERASMUS MUNDUS 2009-12	ERASMUS						COM/LdV/ GRUNDTVIG 2008-12
		INTENSIV 2012	SENTRAL 2008-12	STUD. UT 2008-12	STUD. INN 2008-12	PRAKSIS 2007-12	LÆR/ANS 2007-12	
STATLIGE HØYSKOLER:								
Høgskolen i Bergen			**	**	**	*	**	*
Høgskolen i Buskerud				*	**		**	
Høgskolen i Finnmark				*	*		*	*
Høgskolen i Gjøvik				*	**	**	**	
Høgskolen i Harstad				***	*	***	***	
Høgskolen i Hedmark			*	*	**	*	*	*
Høgskolen i Lillehammer			**	**	*	*	*	
Høgskolen i Narvik				*	*		*	
Høgskolen i Nesna				*	*		***	
Høgskolen i Nord-Trøndelag				*	*	*	*	*
Høgskolen i Oslo og Akershus	*	**	*	**	**	**	***	*
Høgskolen i Sogn og Fjordane				*	*	*	*	
Høgskolen i Sør-Trøndelag		**	**	**	**	**	*	**
Høgskolen i Telemark			*	*	**		*	
Høgskolen i Vestfold	**			*	*	*	**	
Høgskolen i Volda		***		**	***	*	***	
Høgskolen i Østfold		**		*	**	*	**	
Høgskolen i Ålesund				**	**		*	*
Høgskolen Stord/Haugesund		***		**	***		**	**
Samisk høgskole					*			
UNIVERSITETER:								
NTNU	**	*	**	***	***	*	*	*
UMB			***	**	***		*	*
Universitetet i Agder			*	**	***	*	**	*
Universitetet i Bergen	**		*	***	***	*	*	*
Universitetet i Nordland			*	*	*	*	*	*
Universitetet i Oslo	*	*	**	***	***	*	*	*
Universitetet i Stavanger	**	**		**	**	**	**	**
Universitetet i Tromsø	**		**	**	***		*	*

	ERASMUS MUNDUS 2009-12	ERASMUS						COM/LdV/ GRUNDTVIG 2008-12
		INTENSIV 2012	SENTRAL 2008-12	STUD. UT 2008-12	STUD. INN 2008-12	PRAKSIS 2007-12	LÆR/ANS 2007-12	
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER								
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo			***	***	***		*	
Høgskolen i Molde			**	*	**		*	
Norges Handelshøyskole			**	***	***	**	*	
Norges idrettshøgskole	***			*	**		**	
Norges musikkhøgskole			***	***	***		***	
Norges veterinærhøgskole				***	***		*	
KUNSTHØYSKOLER:								
Kunst- og designhøgskolen i Bergen				***	***	***	***	***
Kunsthøgskolen i Oslo				***	***	***	**	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Det teologiske Menighetsfakultet				*	*		**	**
Handelshøyskolen BI				**	**		*	
Misjonshøgskolen				*	*		***	
PRIVATE HØYSKOLER:								
Ansgar Teologiske Høgskole							*	
Barratt Due musikk institutt								
Bergen Arkitekt høgskole			***	***	***	***	***	
Betanien diakonale høgskole				**	*	***	**	
Campus Kristiania								
Den norske Eurytmihøgskole								
Diakonhjemmet Høgskole				*	*	**	**	*
Dronning Mauds Minne				***	**		***	
Fjellhaug internasjonale Høgskole								
Haraldsplass diakonale høgskole				*	*		**	
Høgskolen Diakonova								
Høgskulen landbr. og bygdeutvikling								***
Høgskolen for Ledelse og Teologi								
Høgskolen i Staffeldtsgate								
Løvisenberg diakonale høgskole				*	*		*	
Mediehøgskolen Gimlekollen								
NLA Høgskolen				*	*		*	
Norges Dansehøgskole				***	*		**	
Norges informasjonsteknol. iøgskole				*			*	***
Rudolf Steinerhøgskolen								

NOTE: Antall stjerner viser relativt høy (***), middels (**) eller lav (*) deltakelse i den aktuelle ordningen. Aktivitetene er vektet ut fra antallet registrerte studenter høsten 2012 (kilde: DBH). Se appendiks for en forklaring av kriteriene for inndelingen.

Det er bred deltakelse i Erasmus student- og ansattmobilitet, mens det primært er de større institusjonene som er med i institusjonelt orienterte ordningene som Erasmus Mundus, Erasmus intensivprogram og Erasmus sentraliserte tiltak. Her er det imidlertid betydelige forskjeller også mellom de større institusjonene.

Erasmus Mundus

Erasmus Mundus er et program for samarbeid om fellesgrader på master- eller doktorgradsnivå, som har som mål å tiltrekke seg høyt kvalifiserte studenter og fagfolk fra land utenfor Europa. I den første programperioden (2004–2008) hadde 14 av 103 prosjekter norsk deltakelse. Målet for den andre runden (2009–2013) var 150 prosjekter totalt. Det innvilges cirka 30 per år, hvorav om lag halvparten er en videreføring av eksisterende prosjekter. Et krav for deltakelse er at et konsortium (partnerne i et prosjekt) omfatter institusjoner fra tre europeiske land, hvorav minst ett må være EU-medlem. Konsortier som får bevilgning mottar fem årlige tilskudd på 30 000 euro for mastergradsprogrammer og 50 000 euro for doktorgradsprogrammer.

Grad av deltakelse i programmet ligger på tre nivåer, ut fra hvilken rolle institusjonen har i konsortiet: Koordinator, partner eller assosiert. Å koordinere et prosjekt krever mest innsats og forpliktelse, og gir også mest prestisje. Partnere har på sin side formelle kontraktsmessige forpliktelser, mottar økonomisk støtte og deltar aktivt i fellesgradene. De assosierte institusjonene har en løserer tilknytning, og bidrar gjerne med fagkompetanse, samt kan gi muligheter for skriving av masteroppgaver eller forskningsopphold. De har oftest ikke kontraktsfestede oppgaver og kan ikke motta direkte tilskudd fra prosjekt uten eventuelt via direkte dekning av kostnader/kjøp av tjenester.

Tabell 2: Erasmus Mundus 2009-2012

STATLIGE HØYSKOLER:	PROSJEKTITTEL	TILDELING	ROLLE
Høgskolen i Oslo og Akershus	Early childhood Education and Care	2009	Koordinator
Høgskolen i Vestfold	Small systems integration	2012	Partner
UNIVERSITETER:			
NTNU	Embedded Computer Systems	2009	Partner
	Security and Mobile Computing	2010	Partner
	Dance Knowledge, Practice and Heritage	2011	Koordinator
	European Wind Energy	2011	Partner
	Coastal and Marine Engineering and Management	2012	Koordinator
Universitetet i Bergen	Quality in Analytical Laboratories	2012	Partner
	Systems Dynamics	2009	Partner
	TropEd/International Health	2009	Partner
Universitetet i Oslo	Special and Inclusive Education	2010	Partner
Universitetet i Stavanger	Migration and Intercultural Relations	2010	Partner
	EMMIR	2012	Partner
Universitetet i Tromsø	Atomic Scale Modeling of Phys., Chem. & Bio. Systems	2011	Partner
	Policy and Practice	2012	Partner
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:			
Norges idrettshøgskole	Adapted Physical Activity	2010	Partner
	Sport and Exercise Psychology	2009	Assosiert
	Transcultural European Outdoor Studies	2010	Partner

NOTE: SIUs egne data.

Norske institusjoner har i de tre siste utlysningsrundene deltatt i nesten like mange søknader på doktorgradsnivå som på masternivå, men uten å få gjennomslag på doktorgradssøknadene (med

unntak av Akvaplan NIVA, en forskningsstiftelse som faller utenfor denne rapporten, som er assosiert partner i et ph.d.-prosjekt). Etter tildelingen i 2012, der syv prosjekter med norsk deltakelse ble innvilget (én koordinator, fire partnere og to assosierte), er det 21 aktive prosjekter på masternivå med norske deltakere, hvorav 18 er UH-institusjoner.

Åtte institusjoner, hvorav fem er universiteter, deltar pr 2012 i Erasmus Mundus. NTNU deltar i fem prosjekter, hvorav to som koordinator. Blant høyskolene er det bare Høgskolen i Oslo og Akershus samt Høgskolen i Vestfold som deltar, i ett prosjekt hver. Med tanke på sitt beskjedne studenttall utmerker Norges idrettshøgskole seg med å være med i tre Erasmus Mundus-prosjekter.

LLP-programmet

Programmet for livslang læring (LLP) er EUs samarbeidsprogram for utdanning i Europa 2007–2013. Det er organisert i fire sektorprogrammer og ett tverrgående program, som til sammen er ment å favne læring gjennom hele livsløpet. Det er Erasmus-programmet, for høyere utdanning, som er det mest sentrale i forbindelse med denne rapporten, men norske institusjoner for høyere utdanning deltar også i noen tiltak og ordninger innenfor de andre sektorprogrammene (Comenius, Leonardo og Grundtvig), samt i det tverrgående programmet.

Erasmus intensivprogram

Erasmus intensivprogram har som mål å fremme flernasjonalt undervisning gjennom støtte til kortvarige undervisningsopplegg, fra to til seks uker. Prosjekter skal omfatte studenter og forelesere og arrangeres i samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner fra tre eller flere europeiske land, hvorav minst ett må være EU-medlem. I tillegg til å være et internasjonalt tiltak i seg selv, kan intensivprogrammet bidra til bredere og mer forpliktende institusjonelt samarbeid. Det kan søkes om støtte for inntil tre år for ett og samme prosjekt, men søknaden må fornyes årlig. Tabellen gir en oversikt over de ti Erasmus intensivprogrammene koordinert fra norske institusjoner i 2012.

Tabell 3: Erasmus intensivprogram 2012

STATLIGE HØYSKOLER:	TITTEL	ÅR	TUSEN €	STUDENTER	LÆRERE
Høgskolen i Oslo og Akershus	Archives and Record Challenges in the Digital Info Society	2	68	40	18
	Inclusion of People with Disabilities in Employment, ...	2	86	60	20
	Works in Progress	1	35	25	10
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Serious Games on Safety Procedures in Industrial Plants	1	73	60	16
Høgskolen i Volda	What's Up. After UNI	1	54	42	9
Høgskolen i Østfold	Wisstrans	1	52	35	11
Høgskolen Stord/Haugesund	Creative and Aesthetic Learning Processes	1	71	60	13
UNIVERSITETER:					
NTNU	IPEDAMS/Movement of Past and Present	2	116	60	20
Universitetet i Oslo	Conscom	1	31	20	4
Universitetet i Stavanger	Text, memory and history	1	62	60	15
TOTALT			648	462	136

NOTE: SIUs egne data. I tillegg til disse 10 programmene som de koordinerer, deltar norske institusjoner i rundt 25 andre intensivprogram.

I tillegg til størrelse på bevilgningene, viser tabellen om det er første, andre eller tredje året programmet mottar støtte, og hvor mange studenter og lærere som skal delta i innværende runde. Høgskolen i Oslo og Akershus, som også har vært spesielt aktiv innen Erasmus Mundus, står i en særstilling som koordinator av tre intensivprogrammer. Vi ser også at de statlige høyskolene deltar i like stor grad som universitetene.

Erasmus sentraliserte tiltak

En del av midlene i Erasmus-programmet er reservert til sentraliserte tiltak. SIU informerer om disse tiltakene, mens det er Europakommisjonen som tar i mot og behandler søknader, utbetaler støtte og administrerer godkjente prosjekter direkte. De sentraliserte prosjektene er som regel flerårige, og det vil derfor til enhver tid være flere pågående prosjekter enn det tildelingen for det enkelte år viser.

De to hovedprogrammene under sentraliserte tiltak er multilaterale prosjekter og nettverk. Multilaterale prosjekter er rettet mot bestemte lærergruppers etterutdanningsbehov, for eksempel nye læreplaner, kurs, metoder, undervisningsstrategier og læremateriell. Tabellen under viser deltakelsen i slike multilaterale prosjekter, samt i såkalte støttetiltak og nøkkelaksjoner, aktiviteter som sorterer under Europakommisjonens tverrgående program.

Tabell 4: Sentraliserte tiltak; multilaterale prosjekter, støttetiltak og nøkkelaksjoner; 2008-2012

STATLIGE HØYSKOLER:	OPPSTART	PROSJEKTITTEL	PROSJEKTTYPE
Høgskolen i Bergen	2008	Social Work Virtual Campus	Multilateralt
Høgskolen i Oslo og Akershus	2008	Euronet - PBL: Education, Practice & Research	Multilateralt
	2008	Ageing and disability	Støttetiltak
Høgskolen i Sør-Trøndelag	2008	New Educational Models that Encourage Creative transfer ...	Key Action 3 - IKT
	2010	Develop open Operative system services for Smartphones	Key Action 3 - IKT
	2012	Serious Games for Situated Learning of Vehicular Languages...	Key Action 2 - språk
UNIVERSITETER:			
NTNU	2010	Enabling Creative Collaboration through Supportive Technologies	Key Action 3 - IKT
	2010	Situated Mobile Language Learning	Key Action 3 - IKT
UMB	2009	LE:NOTRE TWO+	Støttetiltak
Universitetet i Agder	2011	Developing Employability Progr. using Interactive Curr. Technologies	Multilateralt
Universitetet i Bergen	2011	Joint Degree Management - Conferences and Training	Støttetiltak
Universitetet i Nordland	2008	Social Work Virtual Campus	Multilateralt
Universitetet i Oslo	2008	North Sea Energy Law Programme	Multilateralt
	2009	MA European Youth Studies	Multilateralt
	2009	Keywords for Language Learning for Young and adults alike	Key Action 2 - språk
	2010	Mapping University Mobility of Staff and Students	Multilateralt
	2011	Master in Management of Nuclear Security	Multilateralt
	2011	European Joint Doctorate in Law and Development	Multilateralt
	2011	European Digital Virtual Design Lab	Multilateralt
	2012	Master on education policies for global development	Multilateralt

	OPPSTART	PROSJEKTITTEL	PROSJEKTTYPE
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOL.:			
Arkitektur- og designhøgsk. Oslo	2009	LE:NOTRE TWO+	Støttetiltak
Høgskolen i Molde	2008	Access to Virtual and Action Learning Live Online	Key Action 3 - IKT

NOTE: Kilden er The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA).

Universitetet i Oslo deltar i klart flest multilaterale prosjekter (av typen pensumutvikling, modernisering av høyere utdanning, og mobilitetsstrategier og fjerning av barrierer mot mobilitet). Vi ser ellers at det er universitetene og de større statlige høyskolene, samt to av de vitenskapelige høyskolene, som deltar i denne typen sentraliserte tiltak.

Det andre hovedprogrammet under de sentraliserte Erasmus-tiltakene er nettverk, som er ment å skulle styrke samarbeidet mellom europeiske aktører på utdanningsfeltet. Slike akademiske og strukturelle nettverk kan blant annet bidra til utvikling av et fagområde, spredning av god praksis og tilrettelegging for samarbeid mellom eksisterende prosjekter. Tabellen under viser norske læresteders deltakelse i slike nettverk.

Tabell 5: Sentraliserte tiltak; akademiske og strukturelle nettverk; 2008-2012

STATLIGE HØYSKOLER:	OPPSTART	TITTEL PÅ NETTVERKET
Høgskolen i Bergen	2008	Aquaculture, Fisheries & Aquatic Resource Management TN
	2008	Children's Identity and Citizenship in Europe
	2011	Lifelong learning in the field of Aquaculture, Fisheries and Aquatic Resources Man.
	2012	Strategic Alignment of Electrical and Information Engineering
Høgskolen i Hedmark	2011	Children's Identity and Citizenship in Europe
	2012	Partnership for Education and Research about Responsible Living
Høgskolen i Lillehammer	2008	Children's Identity and Citizenship in Europe
	2012	Network for Innovation in Career Counselling & Guidance in Europe
Høgskolen i Oslo og Akershus	2012	Partnership for Education and Research about Responsible Living
	2012	The Challenges of the Multilingual and Multicultural Learning Space
Høgskolen i Sør-Trøndelag	2008	Innovative Developments and Sustainability
Høgskolen i Telemark	2008	Enhancing Lifelong Learning for the Electrical and Information Engineering Comm.
	2012	Strategic Alignment of Electrical and Information Engineering
UNIVERSITETER:		
NTNU	2008	Aquaculture, Fisheries & Aquatic Resource Management TN
	2008	Teaching, Research, Innovation in Computing Education
	2009	European Chemistry and Chemical Engineering Education Network
	2009	European and Global Engineering Education
	2011	European Network of Heads of Schools of Architecture
	2011	European Universities on Professionalization on Humanitarian Action
	2011	Lifelong learning in the field of Aquaculture, Fisheries and Aquatic Resources Man.
	2012	Children's Rights Erasmus Academic Network

	OPPSTART	TITTEL PÅ NETTVERKET
UMB	2008	Aquaculture, Fisheries & Aquatic Resource Management TN
	2008	Innovative Developments and Sustainability
	2010	Landscape Education: New Opportunities for Teaching and Research in Europe III
	2010	Innovation of Teaching of Sustainable Development in Life Sciences in Europe
	2011	Lifelong learning in the field of Aquaculture, Fisheries and Aquatic Resources Man.
	2011	Towards the innovation of the food chain through the modernization of Food Studies
Universitetet i Bergen	2008	Aquaculture, Fisheries & Aquatic Resource Management TN
	2008	Joint Degree Management and Administration Network
	2009	European Chemistry and Chemical Engineering Education Network
	2009	Medical Education in Europe 2
Universitetet i Oslo	2008	CLIOH WORLD (History)
	2009	European Chemistry and Chemical Engineering Education Network
	2009	Medical Education in Europe 2
	2009	Menu for Justice. Toward a European Curriculum Studiorum on Judicial Studies.
	2010	Linking Interdisciplinary Integration Studies by Broadening the European Network
	2010	Network for Tuning Standards & Quality of Education Programs for SLT in Europe
Universitetet i Tromsø	2009	Medical Education in Europe 2
	2009	European Network for Psychology Learning & Teaching
	2009	European Chemistry and Chemical Engineering Education Network
	2012	Chemistry and Engineering Skills for Europe in 2020
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:		
Arkitektur- og designhøgsk. Oslo	2010	Landscape Education: New Opportunities for Teaching and Research in Europe III
	2011	European Network of Heads of Schools of Architecture
Norges Handelshøyskole	2009	Consumer Behaviour Erasmus Network
	2010	Optimising Professional Translator Training in a Multilingual Europe
Norges musikkhøgskole	2011	Erasmus Network for Music "Polifonia"
Norges veterinærhøgskole	2012	Networking to enhance the use of economics in animal health education, ...
PRIVATE HØYSKOLER:		
Bergen Arkitekthøgskole	2011	European Network of Heads of Schools of Architecture

NOTE: Kilden er The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA).

Som for multilaterale prosjekter og nøkkelasjoner er det universitetene, de større statlige høyskolene og de vitenskapelige høyskolene som deltar. NTNU deltar i flest nettverk, mens UMB er svært aktiv sett ut fra studentmassen.

For å gi et samlet bilde av utviklingen over tid har vi laget en tabell som viser antall deltakelser tilde-linger de siste fem årene. Tabellen bør leses med varsomhet og ses i sammenheng med de mer detaljerte opplysningene gitt i de to tabellene over, fordi det gjelder mange forskjellige typer tiltak, og fordi noen av dem strekker seg over flere år.

Tabell 6: Erasmus sentraliserte tiltak og nøkkelaksjoner 2008-2012, institusjonsoversikt

	ERASMUS-NETTVERK (AKADEMISKE OG STRUKTURELLE)					MULTILATERALE PROSJEKTER, STØTTETILTAK OG NØKKELEKSJONER					
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	TOTALT
STATLIGE HØYSKOLER											
Høgskolen i Bergen	2			1	1	1					5
Høgskolen i Hedmark				1	1						2
Høgskolen i Lillehammer	1				1						2
Høgskolen i Oslo og Akershus					2	2					4
Høgskolen i Sør-Trøndelag	1					1		1		1	4
Høgskolen i Telemark	1				1						2
UNIVERSITETER:											
NTNU	2	2		3	1			2			10
UMB	2		2	2		1					7
Universitetet i Agder									1		1
Universitetet i Bergen	2	2							1		5
Universitetet i Nordland						1					1
Universitetet i Oslo	1	3	2			1	2	1	3	1	14
Universitetet i Tromsø		3			1						4
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:											
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo			1	1			1				3
Høgskolen i Molde						1					1
Norges handelshøgskole		1	1								2
Norges musikkhøgskole				1							1
PRIVATE HØYSKOLER:											
Bergen Arkitekthøgskole				1							1
TOTALT (ANTALL NETTVERK/PROSJEKTER)	12	11	6	10	8	8	3	4	5	2	69

NOTE: Kilden er The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA).

Tabellen bekrefter inntrykket fra prosjektgjennomgangen, om at det er de to største institusjonene, NTNU og Universitetet i Oslo, som er klart mest aktive innenfor Erasmus-programmets sentraliserte tiltak. Totalsummene nederst tyder på at det har vært en nedgang i deltakelsen totalt sett gjennom femårsperioden, men det er en konklusjon man skal varsom med å trekke, fordi de fleste prosjektene går over flere år mens tabellen kun viser tildelingsåret.

Erasmus studentmobilitet

Erasmus studentmobilitet omfatter utenlandsopphold fra 3 til 12 måneder. Når det gjelder mobilitet ut av Norge, var det i 2011/12 en økning på nesten 11 prosent fra forrige studieår. Aldri før har så mange norske studenter reist ut på Erasmus-stipend. Det var også en økning i antallet innreisende studenter (3 prosent). Den siste treårsperioden har det vært nokså lik prosentmessig økning i inn- og utmobilitet. Det betyr at det fortsatt er mer enn dobbelt så mange studenter som kommer til Norge på Erasmus-stipend, enn som reiser ut. Denne ubalansen forsvinner bortimot helt dersom man ser på alle utvekslingsstudenter inn og ut av Norge, noe som betyr at Erasmus-ordningen er mye viktigere for innkommende enn for utreisende studenter.¹

¹ Jf. SIU-rapport 04/2012 *Mobilitetsrapport 2012*.

Tabell 7: Erasmus studentmobilitet 2008-2012

	UT AV NORGE				INN TIL NORGE			
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
STATLIGE HØYSKOLER:								
Høgskolen i Bergen	56	48	38	52	60	53	58	56
Høgskolen i Buskerud	6	9	8	9	38	62	50	55
Høgskolen i Finnmark	1	2	5	3	9	12	11	18
Høgskolen i Gjøvik	5	10	11	7	24	27	33	41
Høgskolen i Harstad	14	5	7	13	8	6	6	11
Høgskolen i Hedmark	7	8	24	37	43	60	83	70
Høgskolen i Lillehammer	36	19	36	30	34	36	31	28
Høgskolen i Narvik		5		1	3			2
Høgskolen i Nesna	2				11	5	4	
Høgskolen i Nord-Trøndelag		1	4	14	2	5	2	6
Høgskolen i Oslo og Akershus	68	71	73	84	193	219	238	234
Høgskolen i Sogn og Fjordane	7	5	13	6	21	23	26	29
Høgskolen i Sør-Trøndelag	38	45	43	36	77	85	99	102
Høgskolen i Telemark	19	10	6	12	68	80	102	86
Høgskolen i Vestfold	9	6	8	6	22	27	42	39
Høgskolen i Volda	25	9	33	34	52	73	58	75
Høgskolen i Østfold	18	6	6	11	37	34	60	66
Høgskolen i Ålesund	12	7	11	11	16	18	22	22
Høgskolen Stord/Haugesund	21	20	15	23	47	48	52	52
Samisk høyskole					1		2	2
UNIVERSITETER:								
NTNU	186	208	244	229	585	714	771	762
UMB	15	27	47	34	68	70	91	75
Universitetet i Agder	45	26	56	69	125	157	157	188
Universitetet i Bergen	158	154	189	193	481	495	498	525
Universitetet i Nordland	8	8	19	7	21	26	30	33
Universitetet i Oslo	235	213	208	214	478	585	584	556
Universitetet i Stavanger	35	47	21	57	138	123	114	157
Universitetet i Tromsø	62	48	62	47	161	148	152	184
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	13	8	24	20	28	27	32	41
Høgskolen i Molde	6	5	2	7	31	29	43	34
Norges Handelshøyskole	138	126	140	140	179	197	207	227
Norges idrettshøgskole	1	3	1	5	14	15	32	25
Norges musikkhøgskole	15	13	14	16	19	18	11	8
Norges veterinærhøgskole	4	6	3	6	8	6	8	9
KUNSTHØYSKOLER:								
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	13	12	13	16	21	27	19	12
Kunsthøgskolen i Oslo	5	11	11	21	10	13	2	11

	UT AV NORGE				INN TIL NORGE			
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Det teologiske Menighetsfakultet	2	4	1	2	2		10	4
Handelshøyskolen BI	101	125	93	163	210	258	246	247
Misjonshøgskolen				1			2	1
PRIVATE HØYSKOLER:								
Ansgar Teologiske Høgskole								
Barratt Due musikk institutt								
Bergen Arkitekt høgskole	2	4	8	16	2	4	10	6
Betaniens diakonale høgskole				5				2
Campus Kristiania								
Den norske Eurytmihøgskole								
Diakonhjemmet Høgskole	4	7	5	6	3	1	5	11
Dronning Mauds Minne	17	14	14	21	20	7	10	15
Fjellhaug internasjonale høgskole								
Haraldsplass diakonale høgskole			2	2				2
Høgskolen Diakonova								
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling								
Høgskolen for Ledelse og Teologi								
Høgskolen i Staffeldtsgate								
Lovisenberg diakonale høgskole			8				2	
Mediehøgskolen Gimlekollen								
NLA Høgskolen		1		1	1	5	1	5
Norges Dansehøgskole			1	3			1	1
Norges informasjonsteknol. høgskole	1		1					
Rudolf Steinerhøgskolen								
TOTALT	1410	1356	1528	1690	3371	3798	4017	4135

NOTE: Tallene for utmobilitet er SIUs egne. Tallene for innmobilitet, hentet fra DBH, er summen av rapporterte innreisende Erasmus-studenter (både Socrates/ERASMUS og LLP-ERASMUS) i høst- og vårsemester for det gjeldende studieåret.

Alle de statlige og omtrent halvparten av de private lærestedene har hatt Erasmus-studenter inn eller ut de siste fire studieårene. Volumet varierer en del, både fra år til år og (rimeligvis) mellom lærestedene. Norges Handelshøyskole skiller seg ut med et høyt antall både ut- og innreisende studenter sett ut fra den totale studentmassen. Blant de mindre institusjonene er det Bergen Arkitekt-høgskole, Kunst- og designhøgskolen i Bergen og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo som ligger høyest i så måte.

NTNU har i rene tall flest både ut- og innreisende Erasmus-studenter, og opplevde inntil studieåret 2010/11 en betydelig økning i begge disse gruppene. Siste studieåret har det imidlertid vært en liten nedgang. Ved Universitetet i Oslo har antallet utreisende vært nokså stabilt de siste par årene, mens antallet innreisende gikk noe tilbake sist studieår. Til Universitetet i Bergen kom det derimot noen flere enn før, og av universitetene og de statlige høyskolene er det Universitetet i Bergen som både sender ut og mottar flest Erasmus-studenter, sett ut fra den totale studentmassen. Ved universitetene i Agder og Stavanger har det siste året vært en betydelig vekst både i antall ut- og innreisende

studenter, mens det ved Universitetet i Tromsø er færre enn i forrige studieår som reiser ut men flere som kommer utenfra gjennom Erasmus-programmet.

Det meste av den norske studentutvekslingen gjennom Erasmus er av typen studieopphold ved et europeisk lærested. Siden 2007 har norske studenter i tillegg hatt tilbud om praksisopphold i et annet europeisk land, ved en bedrift, et opplærings- eller forskningscenter eller en annen type organisasjon. Det er et vilkår at studenten får praksisoppholdet dokumentert enten som en del av studiet med studiepoeng, eller inn i vitnemålstillegget dersom det av ulike grunner ikke gis studiepoeng.

Tabell 8: Erasmus praksismobilitet ut av Norge 2007-2012

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE FEM STUDIEÅR
STATLIGE HØYSKOLER:						
Høgskolen i Bergen	2	5	2	3	1	13
Høgskolen i Gjøvik		3	6	6	4	19
Høgskolen i Harstad	7	8	5	8	13	41
Høgskolen i Hedmark					7	7
Høgskolen i Lillehammer	3	7	3	1		14
Høgskolen i Nord-Trøndelag	2				10	12
Høgskolen i Oslo og Akershus	5	16	26	21	27	95
Høgskolen i Sogn og Fjordane		4			4	8
Høgskolen i Sør-Trøndelag		9	9	10	8	36
Høgskolen i Vestfold	2	2				4
Høgskolen i Volda	1	6	2		2	11
Høgskolen i Østfold	7	4	2		6	19
UNIVERSITETER:						
NTNU	1	6	3	6	8	24
Universitetet i Agder	1	3			3	7
Universitetet i Bergen	1	1			2	4
Universitetet i Nordland	4		5	6	4	19
Universitetet i Oslo	7	2	13	2	7	31
Universitetet i Stavanger	4	10	7	3	13	37
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:						
Norges Handelshøgskole	3	3	3	4	2	15
KUNSTHØYSKOLER:						
Kunst- og designhøgskolen i Bergen			1	2	4	7
Kunsthøgskolen i Oslo					6	6
PRIVATE HØYSKOLER:						
Bergen Arkitekthøgskole		2	4	5	8	19
Betanien diakonale høgskole					5	5
Diakonhjemmet Høgskole		2	3	2	4	11
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	50	93	94	79	148	316

NOTE: SIUs egne tall.

Norge har siden oppstarten på Erasmus praksismobilitet ligget lavt i bruken av ordningen, sammenlignet med for eksempel de andre nordiske landene. Denne typen mobilitet har i flere år vært et

prioritert tema både fra politisk hold og fra næringslivet, og i det siste studieåret har det vært en betydelig økning i antallet utreisende praksisstudenter. Det mest lovende med økningen er at flere læresteder enn noensinne deltar i ordningen (opp fra 14 til 22 læresteder på ett år). Det kan tyde på at praksismobilitet er i ferd med å etablere seg som del av studieløpet ved flere institusjoner, og at vi derfor kan forvente en fortsatt økning i tiden framover. Et annet forhold som kan bidra i så måte, er at minimumstiden for praksisopphold foreslås redusert fra tre til to måneder i det kommende EU-programmet. Dersom forslaget blir vedtatt, og Stortinget som forventet bestemmer at Norge slutter seg til programmet, vil det fra 2014 bli enklere for norske læresteder å passe denne type mobilitetsopphold inn i sine studieopplegg.

Erasmus mobilitet for lærere og for alle ansatte

Innenfor Erasmus-programmet er det to ordninger for mobilitet blant ansatte. Den første, lærermobilitet, omfatter kun faglig personale, og gir støtte til undervisningsopphold av varighet fra én dag til seks uker, med minimum fem undervisningstimer. Tabellen viser hvor mange fra hvert lærested som har reist ut på denne mobilitetsordningen gjennom de siste fem studieårene.

Tabell 9: Erasmus lærermobilitet ut av Norge 2007-2012

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE FEM STUDIEÅR
STATLIGE HØYSKOLER:						
Høgskolen i Bergen	22	17	29	20	19	107
Høgskolen i Buskerud	4	1	3	4		12
Høgskolen i Finnmark	2	2	2	2	4	12
Høgskolen i Gjøvik	3	1	2	3	3	12
Høgskolen i Harstad	6	6	8	4	6	30
Høgskolen i Hedmark	5	6	5	4	7	27
Høgskolen i Lillehammer	4	4	3		4	15
Høgskolen i Narvik	1		3		2	6
Høgskolen i Nesna	11	11	4	6	9	41
Høgskolen i Nord-Trøndelag	1		9	6	5	21
Høgskolen i Oslo og Akershus	42	49	58	62	64	275
Høgskolen i Sogn og Fjordane	12	5	2	4	3	26
Høgskolen i Sør-Trøndelag	12	13	7	10	10	52
Høgskolen i Telemark	8	12	3	14	8	45
Høgskolen i Vestfold	15	6	9	7	6	43
Høgskolen i Volda	17	19	27	24	50	137
Høgskolen i Østfold	21	20	18	24	17	100
Høgskolen i Ålesund	2	2	1	5	2	12
Høgskolen Stord/Haugesund	8	5	5	18	14	50
Samisk høyskole						
UNIVERSITETER:						
NTNU	14	11	17	16	16	74
UMB	1	1		1		3
Universitetet i Agder	26	17	26	22	19	110
Universitetet i Bergen	7	10	14	17	11	59

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE FEM STUDIEÅR
Universitetet i Nordland	3	3	4	5	4	19
Universitetet i Oslo	5	4	9	17	9	44
Universitetet i Stavanger	14	24	15	29	20	102
Universitetet i Tromsø	17	8	19	4	2	50
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:						
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo			1			1
Høgskolen i Molde	2	2	3	3	3	13
Norges Handelshøyskole	3	2		4	1	10
Norges idrettshøgskole	3	3	2	5	12	25
Norges musikkhøgskole	33	19	25	33	34	144
Norges veterinærhøgskole						
KUNSTHØYSKOLER:						
Kunst- og designhøgskolen i Bergen		3	2	1	5	11
Kunsthøgskolen i Oslo	2	1	2	1		6
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:						
Det teologiske Menighetsfakultet	3	2	3	3	1	12
Handelshøyskolen BI	1			2	1	4
Misjonshøgskolen			1		1	2
PRIVATE HØYSKOLER:						
Ansgar Teologiske Høgskole			1			1
Barratt Due musikk institutt						
Bergen Arkitekthøgskole	1	1		4	7	13
Betanien diakonale høgskole						
Campus Kristiania						
Den norske Eurytmihøgskole						
Diakonhjemmet Høgskole	5	9	8	9	9	40
Dronning Mauds Minne	7	12	11	11	14	55
Fjellhaug internasjonale høgskole						
Haraldsplass diakonale høgskole	2		2			4
Høgskolen Diakonova						
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling						
Høgskolen for Ledelse og Teologi						
Høgskolen i Staffeldtsgate						
Lovisenberg diakonale høgskole					3	3
Mediehøgskolen Gimlekollen						
NLA Høgskolen			1	1	3	5
Norges Dansehøgskole						
Norges informasjonsteknologiske høgskole					1	1
Rudolf Steinerhøgskolen						
TOTALT (ANTALL ANSATTE)	345	311	364	405	409	1834

NOTE: SIUs egne tall.

I absolutte tall er det Høgskolen i Oslo og Akershus som peker seg ut med høyest bruk av denne ord-

ningen. Med tanke på studentmassen, ligger Høgskolen i Volda og Norges musikkhøgskole høyest. Av universitetene er det Agder og Stavanger som sender flest lærere ut gjennom denne Erasmus-ordningen, både i absolutte tall og sett i sammenheng med antallet studenter.

Den nasjonale geografiske fordelingen for Erasmus lærermobilitet i 2011/12 viser at Tyskland, Storbritannia og Sverige er de tre mest populære destinasjonene. Antallet europeisk utdanningspersonale som kommer til Norge på denne ordningen er omtrent like høyt som antallet utreisende.

Den andre Erasmus-ordningen for mobilitet blant ansatte omfatter både faglig og teknisk/administrativt personale, og åpner for støtte til et bredere spekter av aktiviteter enn bare undervisning. Sammenliknet med lærermobiliteten er dette tilbudet mer fleksibelt med tanke på innhold, og kan blant annet omfatte språkkurs, "jobb-skygging" (at man følger ansatte på besøksinstitusjonen i deres daglige virke) og institusjonsbesøk.

Tabell 10: Erasmus ansattmobilitet ut av Norge 2007-2012

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE FEM STUDIEÅR
STATLIGE HØYSKOLER:						
Høgskolen i Bergen	11	10	15	25	13	74
Høgskolen i Buskerud	4	3	8	6	17	38
Høgskolen i Gjøvik	6	3	5	5	5	24
Høgskolen i Harstad	4	4	4	6	4	22
Høgskolen i Hedmark	2	6	3	7	3	21
Høgskolen i Lillehammer			1	1	2	4
Høgskolen i Nesna	2					2
Høgskolen i Nord-Trøndelag			1	1		2
Høgskolen i Oslo og Akershus	49	56	58	60	61	284
Høgskolen i Sogn og Fjordane	3	4			3	10
Høgskolen i Sør-Trøndelag		1	3	2	6	12
Høgskolen i Telemark	2	2	4	4	4	16
Høgskolen i Vestfold	11	6	10	10	9	46
Høgskolen i Volda	12	6	22	7	26	73
Høgskolen i Østfold	6	6	8	8	11	39
Høgskolen i Ålesund	1		2	1	1	5
Høgskolen Stord/Haugesund	1	2	1	2	1	7
UNIVERSITETER:						
NTNU		2	2	1	2	7
UMB				2	1	3
Universitetet i Agder	5	7	1	7	7	27
Universitetet i Bergen	4	5	5	5	8	27
Universitetet i Nordland	3	3	6	2	6	20
Universitetet i Oslo	1	3	3	6	11	24
Universitetet i Stavanger		7	8	13	24	52
Universitetet i Tromsø	2	7	8	4	4	25

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE FEM STUDIEÅR
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:						
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo				2		2
Høgskolen i Molde	2					2
Norges Handelshøyskole				1		1
Norges idrettshøgskole				1	3	4
Norges musikkhøgskole	1	3	1	3	3	11
Norges veterinærhøgskole		1				1
KUNSTHØYSKOLER:						
Kunst- og designhøgskolen i Bergen		1	3			4
Kunsthøgskolen i Oslo			2	2	3	7
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:						
Det teologiske Menighetsfakultet	1					1
Handelshøyskolen BI		2	2	2		6
Misjonshøgskolen			2	3	3	8
PRIVATE HØYSKOLER:						
Betanien diakonale høgskole				4	1	5
Diakonhemmet Høgskole			5	2		7
Dronning Mauds Minne	3	4	4	4	4	19
Haraldsplass diakonale høgskole					2	2
Lovisenberg diakonale høgskole					1	1
NLA Høgskolen					1	1
Norges Dansehøgskole					1	1
Norges informasjonsteknologiske høgskole				2	2	4
TOTALT (ANTALL ANSATTE)	136	154	197	211	253	951

NOTE: SIUs egne tall.

Som for Erasmus læremobilitet skiller Høgskolen i Oslo og Akershus seg ut, med nesten en tredjedel av den samlede mobiliteten i femårsperioden. Vi ser også at Universitetet i Stavanger har hatt en betydelig vekst i ansattmobiliteten de siste par årene. Den prosentvise fordelingen mellom ulike stillingsgrupper viser at det i 2011/12 var flest vitenskapelig ansatte som benyttet ordningen. Mange av disse reiste på språkkurs.

Comenius

Comenius er EUs program for samarbeid innenfor barnehage, grunn- og videregående opplæring. Her deltar norske UH-institusjoner i Regio-programmet, etterutdanning og sentraliserte/multilaterale prosjekt. Comenius Regio partnerskap skal være åpne for samarbeid mellom institusjoner på ulike utdanningsnivå. Aktiviteter som støttes er blant annet utveksling av ansatte, konferanser, studiebesøk, mindre forskningsprosjekter, kampanjer og prosjektmøter. Comenius etterutdanningsstipend er et tilbud til lærere og lærerutdanningen som gir muligheter til å delta på strukturerte kurs, konferanser eller hospiteringsopphold ved partnerorganisasjoner i Europa. Comenius sentraliserte tiltak omfatter samarbeid for deling av kunnskap og erfaringer og er, på samme måte som Erasmus sentraliserte tiltak, inndelt i multilaterale prosjekt og nettverk.

Tabell 11: Comenius 2008-2012

STATLIGE HØYSKOLER	COMENIUS REGIO			COMENIUS ETTERUTDANNING					SENTRALISERTE TILTAK					TOTAL
	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	
Høgskolen i Bergen					1		1		1					3
Høgskolen i Finnmark												1		1
Høgskolen i Hedmark				1								1		2
Høgskolen i Nord-Trøndelag			1											1
Høgskolen i Sør-Trøndelag										1	1		1	3
Høgskolen i Ålesund					1									1
Høgskolen Stord/Haugesund								1		1	1			3
UNIVERSITETER:														
NTNU			1		1			1					1	4
UMB						1								1
Universitetet i Agder													1	1
Universitetet i Bergen	1				1			1						3
Universitetet i Nordland				2			1							3
Universitetet i Oslo		1							1				1	3
Universitetet i Stavanger						3			1	1	2			7
Universitetet i Tromsø						1								1
TOTALT (ANTALL PROSJEKTER)	1	1	2	3	4	5	2	3	3	3	4	2	4	37

NOTE: SIUs egne tall, bortsett fra de sentraliserte tiltakene (multilaterale prosjekt og nettverk), der kilden er The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA). Manglende årstall (Regio 2008 og 2012) betyr at ingen av lærestedene var med på prosjekter som startet opp disse årene.

Vi ser at deltakelsen er beskjeden. Programmene retter seg ikke primært mot høyere utdanning, og i den grad de gjør det, kun mot visse deler (først og fremst lærerutdanningen). Universitetet i Stavanger er den institusjonen som deltar i flest Comenius-prosjekter, totalt sett.

Leonardo da Vinci

Leonardo da Vinci-programmet er rettet mot fag- og yrkesopplæringen, og kjennetegnes av en sammensatt målgruppe av deltakerinstitusjoner. Det overordnede målet med programmet er å få en tettere kobling mellom opplæring og arbeidsliv, og blant deltakerne finnes universiteter og høyskoler, særlig innen prosjekter rettet mot fag- og yrkesopplæring. Norsk UH-sektor deltar i følgende Leonardo da Vinci-ordninger: partnerskap, videreutviklingsprosjekt og sentraliserte tiltak (multilaterale prosjekt). Som vi ser av tabellen, er deltakelsen enda mer beskjeden enn for Comenius.

Tabell 12: Leonardo da Vinci 2008-2012

STATLIGE HØYSKOLER:	PARTNERSKAP				VIDEREUTVIKLINGSPROSJEKT				SENTRALISERTE TILTAK		
	2008	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2012	2008	2010	2012
Høgskolen i Bergen	1	1									
Høgskolen i Oslo og Akershus		1	1			1					
Høgskolen i Sør-Trøndelag					1	1	1	1	1		

	PARTNERSKAP				VIDEREUTVIKLINGSPROSJEKT				SENTRALISERTE TILTAK		
	2008	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2012	2008	2010	2012
UNIVERSITETER:											
NTNU	1			1							
Universitetet i Agder				1							
Universitetet i Stavanger										1	1
Universitetet i Tromsø					1				1		
KUNSTHØYSKOLER:											
Kunst- og designhøgskolen i Bergen		1									
PRIVATE HØYSKOLER:											
Diakonhjemmet Høgskole			1								
Norges informasjonstekn. Høgsk.				1							

NOTE: SIUs egne tall, bortsett fra de sentraliserte tiltakene (multilaterale prosjekt), der kilden er The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA). Manglende årstall betyr at ingen av lærestedene var med på prosjekter som startet opp disse årene.

Grundtvig

Gjennom Grundtvig-programmet skal deltakere tilegne seg kunnskap og kvalifikasjoner som fremmer faglig og personlig utvikling. Videre skal programmet gi støtte til kvalitet og nyskaping innen voksnes læring og gjøre det attraktivt og relevant å delta i tverrnasjonale samarbeid. Programmet er åpent for ulike typer institusjoner, og norske universiteter og høyskoler har de siste fem årene fått støtte gjennom følgende prosjekter og ordninger:

Tabell 13: Grundtvig 2008-2012

OPPSTARTSÅR		TUSEN €	PROSJEKTITTEL
2008	NTNU	16	Fundraising for Culture
2009	Universitetet i Bergen	16	Don't Waste Your Energies
2010	Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling	16	Voice of the Learner As Real Enablement
2011	Høgskolen i Oslo og Akershus	25	Sheherazade: 1001 stories for adult learning (sentr. tiltak)
2011	Universitetet i Tromsø	12	UniGrowCity: Experience-based learning
2012	Det teologiske menighetsfakultetet	25	Religion and multiculturalism (sentralisert tiltak)
2012	Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling	16	Student Inclusion and Student Retention
TUSEN €			
2009	Universitetet i Bergen	4	Etterutdanning
2010	UMB	1	
2011	Universitetet i Nordland	2	
2012	Høgskolen i Finnmark	5	
TUSEN €			
2011	NTNU	2	Studiebesøk, utveksling og forberedende besøk
2012	UMB	1	
2012	Universitetet i Bergen	1	

NOTE: SIUs egne tall.

ECTS Label og DS Label

Den gjeldende ordningen med ECTS og DS Labels ble innført i 2009. Kravene til de to utmerkelsene er nokså forskjellige. For å oppnå DS Label, er hovedkravet at man kan dokumentere at alle gjeldende krav knyttet til ut- og innreisende studenter er på plass: læringsavtale, karakterutskrifter, innpassing/godkjenning og beskrivelser i vitnemålstillegget. For å oppnå ECTS Label, er hovedkravet at all studieinformasjon, faglig og administrativ, foreligger både på norsk og engelsk.

Ordningen med labels har så langt ikke vært noen stor suksess, om man ser på oppslutningen. Totalt i Europa har 238 institusjoner oppnådd DS Label og 63 har fått ECTS Label. I Norge er tilsvarende tall henholdsvis 17 og 2 institusjoner.

Tabell 14: ECTS Label og DS Label

	DS LABEL	ECTS LABEL
STATLIGE HØYSKOLER:		
Høgskolen i Bergen	2012	
Høgskolen i Buskerud	2011	
Høgskolen i Harstad	2011	
Høgskolen i Telemark	2012	
Høgskolen i Volda	2012	
Høgskolen i Østfold	2009	
Høgskolen Stord/Haugesund	2010	
UNIVERSITETER:		
UMB	2009	
Universitetet i Agder	2009	2009
Universitetet i Bergen	2009	
Universitetet i Nordland	2010	2012
Universitetet i Stavanger	2010	
Universitetet i Tromsø	2012	
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER		
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	2009	
Høgskolen i Molde	2012	
Norges musikkhøgskole	2010	
KUNSTHØYSKOLER:		
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	2011	

NOTE: SIUs egne tall.

I utgangspunktet skulle man anta at alle de norske lærestedene burde kvalifisere til DS Label, siden kravene ligger innenfor gjeldende lover og regler. Med hensyn til ECTS Label er det særlig arbeidet med å skulle oversette all tilgjengelig studieinformasjon som anføres som det viktigste argumentet mot å gå i gang med prosessen. Erfaringene fra flere søknadsrunder viser at arbeidet for å oppnå DS Label kan være et nyttig redskap i kvalitetsforbedringen ved institusjonene, og at kriteriene for ECTS Label er en god målestokk for satsingen på internasjonalisering. Kunnskapsdepartementet har derfor oppfordret norske læresteder om å prøve å få både DS Label og ECTS Label.

EØS-midlene

Det overordnede målet med EØS-/Den norske finansieringsordningen (2013-2017) er todelt: å redusere sosiale og økonomiske ulikheter i Europa, samt å styrke bilaterale relasjoner mellom giver- og mottakerland. Blant de mange finansieringsordningene er det 17 programmer som direkte angår utdannings- og forskningssektoren. SIU har rådgivende ansvar for implementering av EØS-stipendfondet (11 programmer, med økonomisk ramme på cirka 33 millioner euro), mens Norges forskningsråd har tilsvarende ansvar for EØS-forskningsfondet (6 programmer, med ramme på cirka 100 millioner euro).

Følgende 11 mottakerland har så langt opprettet EØS-stipendfond: Bulgaria, Estland, Latvia, Litauen, Polen, Romania, Slovakia, Slovenia, Spania, Tsjekkia, og Ungarn. De første utlysningene kommer i 2013. Midlene skal gå til å stimulere toveis mobilitet og institusjonelle samarbeidsprosjekter på alle nivåer i utdanningssektoren, med hovedvekt på høyere utdanning.

Per juni 2013 er det vanskelig å si noe om norske læresteders deltakelse i tidligere EØS-ordninger, da statistikkgrunnlaget er for dårlig. Senderlandene har administrert ordningene ulikt, og statistikken som SIU har fått tilsendt gir ikke noe godt bilde av fordelingen per lærested. Det er videre usikkert hvor mange EØS-studenter som har blitt feilregistrert som Erasmus-studenter, og hvorvidt tallene inkluderer mobilitet innenfor rammene av institusjonelt prosjektsamarbeid. Nye retningslinjer for registrering vil etter hvert gi bedre statistikk på institusjonsnivå om student-, lærer- og forskermobilitet gjennom de nye stipendprogrammene.

En utfordring ved tidligere EØS-ordninger var betingelsen om at norske læresteder måtte søke sammen med partnere fra mottakerland. Selv om det fortsatt vil være slik, kan norske aktører i de nye programmene dra større nytte av midlene enn tidligere. Krav om toveis mobilitet og partnerskap med norske institusjoner har blitt sterkere, noe som betyr at læresteder i mottakerland vil være avhengig av tett samarbeid med norske læresteder for å få støtte.

EØS-stipendfondet kan komme til å bli et viktig supplement til nordiske og EUs utdanningsprogrammer. Det kan være en inngangsport til nye nettverk og samarbeidsprosjekter, og gjennom EØS-midler kan læresteder også forlenge, bygge på og konsolidere eksisterende utdannings samarbeid.

Europeisk samarbeid utenfor EU/EØS

I tillegg til samarbeidet gjennom EUs programmer og EØS stipendfond, finnes det både nasjonale og nordiske ordninger for mobilitet og prosjektsamarbeid med institusjoner i andre europeiske land. Herunder kommer Nordic Master og Nordplus-programmene fra Nordisk ministerråd, kvoteordningens innretning mot land på Vest-Balkan, og såkalt semesterstipend i Norgeskunnskapsordningen. I tillegg har vi inkludert programmet Yggdrasil, som Norges forskningsråd administrerer, fordi det omfatter mobilitet av studenter og ansatte fra europeiske land. Tabellen under gir en samlet oversikt over lærestedenes deltakelse. Den sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre, men gir et inntrykk av hvert læresteds deltakelse, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordning.

Tabell 15: OVERSIKT Europeisk samarbeid utenfor EU/EØS

	NORDIC MASTER 2007-12	NORDPLUS 2012	KVOTE VEST- BALKAN 2008-12	SEMESTERSTIP. 2008-12	YGGDRASIL EUROPA 2009-12
STATLIGE HØYSKOLER:					
Høgskolen i Bergen		**		*	*
Høgskolen i Buskerud	**	*			*
Høgskolen i Finnmark		**			
Høgskolen i Gjøvik		*	***		*
Høgskolen i Harstad		**			
Høgskolen i Hedmark		*	*		
Høgskolen i Lillehammer		*	*		
Høgskolen i Narvik		*	*		
Høgskolen i Nesna		*			
Høgskolen i Nord-Trøndelag		*			
Høgskolen i Oslo og Akershus		**		*	
Høgskolen i Sogn og Fjordane		*			
Høgskolen i Sør-Trøndelag		*	*		
Høgskolen i Telemark		*	*	*	
Høgskolen i Vestfold		*			*
Høgskolen i Volda		*	**	*	
Høgskolen i Østfold		*			
Høgskolen i Ålesund		*	*		
Høgskolen Stord/Haugesund		**			*
Samisk høyskole		***			
UNIVERSITETER:					
NTNU	**	*	*	*	**
UMB	***	*	**		***
Universitetet i Agder	*	*	*	***	*
Universitetet i Bergen	**	**	*	***	***
Universitetet i Nordland	*	*			*
Universitetet i Oslo	*	*	*	***	***
Universitetet i Stavanger	*	*	**	*	*
Universitetet i Tromsø	**	**	*	***	***

	NORDIC MASTER 2007-12	NORDPLUS 2012	KVOTE VEST- BALKAN 2008-12	SEMESTERSTIP. 2008-12	YGGDRASIL EUROPA 2009-12
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:					
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo		*		***	**
Høgskolen i Molde					*
Norges Handelshøgskole		*			*
Norges idrettshøgskole		*			
Norges musikkhøgskole		***	*		***
Norges veterinærhøgskole		**			***
KUNSTHØYSKOLER:					
Kunst- og designhøgskolen i Bergen		***			
Kunsthøgskolen i Oslo	***	***			***
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:					
Det teologiske Menighetsfakultet		*			
Handelshøgskolen BI		*	*		*
Misjonshøgskolen		**			
PRIVATE HØYSKOLER:					
Ansgar Teologiske Høgskole		***			
Barratt Due musikkinstittutt					
Bergen Arkitekthøgskole					
Betanien diakonale høgskole					
Campus Kristiania					
Den norske Eurytmihøgskole					
Diakonhjemmet Høgskole		*	***		
Dronning Mauds Minne		*			
Fjellhaug internasjonale Høgskole					
Haraldsplass diakonale høgskole		***			
Høgskolen Diakonova		*			
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling					
Høgskolen for Ledelse og Teologi					
Høgskolen i Staffeldtsgate					
Lovisenberg diakonale høgskole		***			
Mediehøgskolen Gimlekollen					
NLA Høgskolen		*			
Norges Dansehøgskole					
Norges informasjonsteknolog. høgskole		*			
Rudolf Steinerhøgskolen					

NOTE: Antall stjerner viser relativt høy (***), middels (**) eller lav (*) deltakelse i den aktuelle ordningen. Aktivitetene er vektet ut fra antallet registrerte studenter høsten 2012 (kilde: DBH). Se appendiks for en forklaring av kriteriene for inndelingen. Tabellen sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre.

Nordic Master Programme

Gjennom Nordic Master Programme kan høyere utdanningsinstitusjoner i Norden søke om utviklingsmidler på én million danske kroner per prosjekt. Målet for prosjektene skal være utvikling av et felles masterprogram i samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner fra minst tre nordiske land. Programmet står sentralt i Nordisk ministerråds satsing for å profilere Norden som kunnskapsregion, og representerer en slags nordisk variant av EUs Erasmus Mundus-program. En forskjell er at Nordic Master Programme støtter utviklingsfasen av nye felles programmer, mens Erasmus Mundus støtter drift av allerede utviklede programmer.

Det har til nå vært fire utlysninger i programmet (2007, 2009, 2010, 2012), og i alt 20 prosjekter har fått støtte. Alle unntatt 2 av disse prosjektene har norsk deltakelse, og av disse 18 koordineres 4 av en norsk institusjon. NTNU har vært/er involvert i flest prosjekter. Som for Erasmus Mundus er det universitetene som deltar mest aktivt i Nordic Master Programme.

Tabell 16: Nordic Master Programme 2007-2012

	2007		2009		2010		2012	
	KOORDINATOR	PARTNER	KOORDINATOR	PARTNER	KOORDINATOR	PARTNER	KOORDINATOR	PARTNER
HØYSKOLER:								
Høgskolen i Buskerud							1	
UNIVERSITETER:								
NTNU		1		1		3		2
UMB		1				1		
Universitetet i Agder			1					
Universitetet i Bergen	1	1				1		
Universitetet i Nordland								1
Universitetet i Oslo						2		
Universitetet i Stavanger				1				
Universitetet i Tromsø			1			1		
KUNSTHØYSKOLER:								
Kunsthøgskolen i Oslo						1		

NOTE: SIUs egne tall. Noen få av de 18 prosjektene med norsk deltakelse har mer enn én norsk partner..

Nordplus

Nordplus er Nordisk ministerråds største utdanningsprogram innenfor livslang læring. Det omfatter Danmark (inkludert Grønland og Færøyene), Estland, Finland (inkludert Åland), Island, Latvia, Litauen, Norge og Sverige. Av fem delprogrammer er tre relevant her: Nordplus høyere utdanning, Nordplus horisontal og Nordplus språk og kultur.

Nordplus høyere utdanning støtter samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, for eksempel i form av mobilitet for studenter og forelesere, og prosjekt-/nettverksamarbeid. Nordplus horisontal omfatter tverrsektorielt samarbeid mellom institusjoner (deriblant læresteder for høyere utdanning), mens Nordplus språk og kultur gir muligheter for mobilitet, samarbeidsprosjekter og nettverksstøtte for å fremme bedre kunnskap om og forståelse for nordiske språk og kulturarbeid, primært skandinaviske.

Tabellen under viser de norske institusjonenes deltakelse i de delene av Nordplus-programmet som er åpne for høyere utdanningsinstitusjoner (Nordplus horisontal og Nordplus språk og kultur er slått sammen). Oversikten viser hvor mange nettverksprosjekter det enkelte lærestedet er involvert i som koordinator eller partner. Hvert prosjekt kan omfatte flere typer aktiviteter, fra nettverkssamarbeid og utviklingsarbeid til student- og ansattmobilitet.

Tabell 17: Nordplus, tildelinger 2009-2012

	2009		2010		2011		2012	
	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K
STATLIGE HØYSKOLER:								
Høgskolen i Bergen	14		16		14		15	
Høgskolen i Buskerud	2		3		2	1	2	
Høgskolen i Finnmark	7		8		9		8	
Høgskolen i Gjøvik	4		4		4		4	
Høgskolen i Harstad	5		4		4		4	
Høgskolen i Hedmark	9		7		8	1	8	
Høgskolen i Lillehammer	4		1		1	2	1	
Høgskolen i Narvik	1		1		1		1	
Høgskolen i Nesna	2		3		2		1	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	4		6		4		4	1
Høgskolen i Oslo og Akershus	31	2	32	2	25	3	33	2
Høgskolen i Sogn og Fjordane	3	1	3		4		1	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	10		14		11		11	
Høgskolen i Telemark	10	1	10	1	11	1	10	1
Høgskolen i Vestfold	4		5		4		4	
Høgskolen i Volda	5		4		3		3	
Høgskolen i Østfold	6	1	6		5	1	5	
Høgskolen i Ålesund	1		1		1		2	
Høgskolen Stord/Haugesund	5		5		4		5	2
Samisk høgskole	2		1		2		1	
UNIVERSITETER:								
NTNU	25		22		24	1	17	1
UMB	1	1	1		1		3	
Universitetet i Agder	16	1	14		16	1	13	
Universitetet i Bergen	36	4	30	1	36	3	34	1
Universitetet i Nordland	9		9		8		4	
Universitetet i Oslo	35	2	39		33	1	32	1
Universitetet i Stavanger	21		18		16	2	11	
Universitetet i Tromsø	33		28		30		24	2

	2009		2010		2011		2012	
	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K	HU	HOR./S&K
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	3		2		2		1	
Høgskolen i Molde			1					
Norges Handelshøyskole	1		2		1		1	
Norges idrettshøgskole	2	1	1		1		1	
Norges musikkhøgskole	3		6		5		5	
Norges veterinærhøgskole	1		1		1		1	
KUNSTHØYSKOLER:								
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	4		2		2		2	
Kunsthøgskolen i Oslo	2		5		4		3	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Det teologiske Menighetsfakultet	1		2		2		2	
Handelshøyskolen BI	3		2		2		2	
Misjonshøgskolen	1		1		1		1	
PRIVATE HØYSKOLER:								
Ansgar Teologiske Høgskole	1		1		1		1	
Barratt Due musikk institutt	1		1		1			
Bergen Arkitekthøgskole	2				1			
Betanien diakonale høgskole	1		1		1			
Campus Kristiania								
Den norske Eurytmihøgskole								
Diakonhjemmet Høgskole	3		2		3		2	
Dronning Mauds Minne	1		1		1		1	
Fjellhaug internasjonale høgskole								
Haraldsplass diakonale høgskole	2		2		2		2	
Høgskolen Diakonova	2		2		2		1	
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling								
Høgskolen for Ledelse og Teologi								
Høgskolen i Staffeldtsgate								
Lovisenberg diakonale høgskole	3		4		3		5	
Mediehøgskolen Gimlekollen	1	1	1		1			
NLA Høgskolen					1		1	
Norges Dansehøgskole					1			
Norges informasjonsteknol. høgskole	1		1		1		1	
Rudolf Steinerhøgskolen								
TOTALT (ANTALL PROSJEKTER)	344	15	336	4	323	17	294	11

NOTE: Tall fra SIU. Med "deltakelser" menes det at hver institusjons deltakelse i et nettverk/prosjekt telles. Totalen blir betydelig høyere enn det reelle antallet nettverk/prosjekter (i overkant av 200), fordi det er mer enn én norsk institusjon med i mange av nettverkene.

Deltakelsen i Nordplus-programmet er som vi ser bred. Alle de statlige institusjonene og et flertall av de private er med. Volumet avspeiler til en viss grad institusjonsstørrelse, og universitetene i Bergen, Oslo og Tromsø, Høgskolen i Oslo og Akershus og NTNU er de lærestedene som er med i flest nettverk/prosjekter. Det store flertallet av disse (95 prosent eller mer) ligger innen Nordplus høyere ut-

danning. Tallene gir ikke et fullstendig bilde av Nordplus-aktivitet ved lærestedene, ettersom prosjektene varierer i form og omfang.

Kvotordningen – Vest-Balkan

De fleste av de drøyt tusen kvotestudentene som oppholder seg ved norske institusjoner kommer fra land utenfor Europa, men det finnes i 2012 også knapt tretti studenter fra Albania, Bosnia Hercegovina, Kosovo, Kroatia, Makedonia og Serbia. Det siste årets halvering av antallet studenter fra Vest-Balkan skyldes primært bortfallet av Serbia fra kvotordningen. Det beskjedne antallet fordeler seg i 2012 på et titalls institusjoner.

Tabell 18: Kvotordningen, studenter fra Vest-Balkan 2008-2012, landoversikt

LAND	2009	2010	2011	2012
Albania	8	8	10	9
Bosnia Hercegovina	1	1		5
Bulgaria				
Kosovo	7		7	6
Kroatia	4	8	8	3
Makedonia	4	5	4	3
Romania	4	1		
Serbia	28	21	27	1
Serbia og Montenegro	3	14		
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	59	58	56	27

NOTE: SIUs egne tall. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012). Hvilke land på "Vest-Balkan" som har vært med i kvotordningen har endret seg. Etter 2009/10 ble Kroatia, Montenegro og Serbia tatt av lista, men det gjaldt bare for nye studenter, slik at det fortsatt rapporteres studenter fra disse landene. Av samme grunn var det i 2009 og 2010 fortsatt registrert noen kvotestudenter fra Romania.

Tabell 19: Kvotordningen, studenter fra Vest-Balkan 2008-2012, institusjonsoversikt

	2009	2010	2011	2012
STATLIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Gjøvik		7	6	4
Høgskolen i Hedmark	7	3	3	
Høgskolen i Lillehammer		1	1	1
Høgskolen i Narvik	1			
Høgskolen i Sør-Trøndelag	2	2	2	
Høgskolen i Telemark	3	2	1	
Høgskolen i Volda	5	5	3	2
Høgskolen i Ålesund	1	1	1	
UNIVERSITETER:				
NTNU		2	2	
UMB	4	2	2	4
Universitetet i Agder	10	8	10	3
Universitetet i Bergen	2	2	1	1
Universitetet i Oslo	7	8	8	3
Universitetet i Stavanger	9	8	10	2
Universitetet i Tromsø	2	1		

	2009	2010	2011	2012
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Norges musikkhøgskole				1
PRIVATE HØYSKOLER OG VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Diakonhjemmet Høgskole	6	6	6	6
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	59	58	56	27

NOTE: SIUs egne tall. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Semesterstipend

På vegne av Kunnskapsdepartementet deler SIU hver vår og høst ut semesterstipend, av én til tre måneders varighet, til utenlandske studenter som tar norsk språk eller andre norske emner ved et europeisk universitet. Stipendet skal brukes til studieopphold i Norge i forbindelse med en akademisk grad i et norsk emne. Det kan også gis til yngre utenlandske norsklærere ved universitetenes nordiske/skandinaviske institutt, og til utenlandske studenter eller kandidater som ønsker å ta en norsk eksamen som kvalifiserer til å undervise i norsk som fremmedspråk. Søkningen til ordningen har økt og noen flere studenter får i dag stipend enn for noen år tilbake, men antall stipendmåneder er generelt noe lavere nå enn før. I løpet av den siste femårsperioden kom det flest studenter fra Russland, Polen, Tsjekkia og Tyskland. Institusjonsoversikten viser at det er universitetene som dominerer.

Tabell 20: Semesterstipend 2008-2012, landoversikt

LAND	2008	2009	2010	2011	2012	TOTALT SISTE FEM ÅR
Bulgaria		1				1
Danmark			1			1
Estland		1			1	2
Frankrike	1			2	1	4
Hellas					1	1
Italia		1	5	3	2	11
Latvia	1		1	1		3
Litauen	1			1		2
Polen	5	7	9	9	9	39
Romania	8	1	2	4	4	19
Russland	11	7	5	8	10	41
Serbia				1	1	2
Slovakia	1	1	1			3
Storbritannia					1	1
Sveits				1		1
Sverige					1	1
Tsjekkia	3	8	9	8	4	32
Tyskland	6	3	5	5	7	26
Ungarn		5	7	2	2	16
Østerrike	1	1			4	6
TOTALT (ANTALL STIPENDIATER)	38	36	45	45	48	212

NOTE: SIUs egne tall.

Tabell 21: Semesterstipend 2008-2012, institusjonsoversikt

	2008	2009	2010	2011	2012	TOTALT SISTE FEM ÅR
STATLIGE HØGSKOLER						
Høgskolen i Bergen			1			1
Høgskolen i Oslo og Akershus					1	1
Høgskolen i Telemark		1		2	3	6
Høgskolen i Volda					1	1
UNIVERSITETER						
NTNU	6	2	4	3	5	20
Universitetet i Agder	3	2	2	9	7	23
Universitetet i Bergen	8	5	18	4	8	43
Universitetet i Oslo	15	15	13	18	16	77
Universitetet i Stavanger	1			2		3
Universitetet i Tromsø	4	6	5	5	7	27
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER						
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo		2				2
TOTALT (ANTALL STIPENDIATER)	37	33	43	43	48	204

NOTE: SIUs egne tall. Totaltallene er litt lavere enn i landsoversikten, fordi noen få studenter er tilknyttet forskningsinstitutter/museum, som ikke inngår som "lærested" og derfor ikke er med i denne rapporten.

Yggdrasil mobilitetsprogram – Europa

Yggdrasil mobilitetsprogram forvaltes av Norges forskningsråd og er en stipendordning for utenlandske ph.d.-studenter og yngre forskere. Ordningen omfatter et femtitalls, hovedsakelig europeiske, land (alle medlemmene av Europarådet, unntatt de nordiske landene). Tabellen viser tildelinger til stipendiater og yngre forskere fra europeiske land de tre foregående studieårene.

Tabell 22: Yggdrasil, stipendiater og yngre forskere fra Europa 2009-2012

	2009/10	2010/11	2011/12	SISTE TRE STUDIEÅR
STATLIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Bergen			1	1
Høgskolen i Buskerud			1	1
Høgskolen i Gjøvik		2		2
Høgskolen i Vestfold	1			1
Høgskolen Stord/Haugesund	1			1
UNIVERSITETER:				
NTNU	15	8	10	33
UMB	7	2	1	10
Universitetet i Agder	2	2	1	5
Universitetet i Bergen	23	13		36
Universitetet i Nordland	1			1
Universitetet i Oslo	29	19	20	68
Universitetet i Stavanger	1	2	5	8
Universitetet i Tromsø	16	3	14	33

	2009/10	2010/11	2011/12	SISTE TRE STUDIEÅR
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	1			1
Høgskolen i Molde	1			1
Norges Handelshøyskole	1			1
Norges musikkhøgskole	2			2
Norges veterinærhøgskole	2			2
KUNSTHØYSKOLER:				
Kunsthøgskolen i Oslo	2			2
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Handelshøgskolen BI	1	1	1	3
TOTALT (ANTALL STIPEND)	106	52	54	212

NOTE: Kilden er Norges forskningsråd.

Som vi ser er det universitetene som mottar de fleste som kommer til Norge på Yggdrasilstipend, noe som ikke er overraskende all den tid det er snakk om en mobilitetsordning for ph.d.-nivået og yngre forskere. En tredel av stipendene de siste tre årene har gått til Universitetet i Oslo alene. NTNU, Universitetet i Bergen, UMB og Universitetet i Tromsø mottar også en del stipendiater; de to siste ligger særlig høyt når tallene vektet ut fra studentmassen. Universitetene i Agder, Nordland og Stavanger har betydelig lavere tall.

Internasjonale fellesgrader – Europa

Dette tiltaket, initiert gjennom tildeling på 8 millioner fra Kunnskapsdepartementet, gir støtte på inntil en halv million over to år til å utvikle fellesgrader mellom norske og utenlandske institusjoner. I kriteriene for tildeling er det ikke begrensninger med tanke på geografisk spredning, antall partnere eller tematisk innretting. Nivåmessig bør prosjektene være på master- eller ph.d.-nivå, men med åpning for bachelornivå. Prosjektenes mål skal være programmer som sikter mot ett felles vitnemål, med forbehold for juridiske eller andre hindre.

I 2012 ble det bevilget støtte til to prosjekter, hvorav ett har tittelen *Health Economics and Health Management*, og er et samarbeid mellom Universitetet i Oslo og Management Centre Innsbruck (Østerrike).

Samarbeid med Nord-Amerika

Nord-Amerika er prioritert i norsk kunnskapspolitikk, og SIU administrerer tre ordninger for utdannings-samarbeid med Canada og USA. Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika, tildelt i periodene 2008-2011 og 2012-2015, er det mest sentrale virkemidlet. Prosjektmidlene for mindre omfattende samarbeid, utdelt årlig fra 2009-2012, involverer flest institusjoner, mens Nordområdestipendet er forbeholdt institusjoner i Nord-Norge. I tillegg til disse tre gir kapittelet en oversikt over ordninger som administreres av andre enn SIU: Arktisk universitets mobilitetsprogram north2north, Fulbright-stipend og Norges forskningsråds Leiv Eiriksson-program. Oversiktstabellen sier ikke noe om betydningen av disse ordningene i forhold til hverandre, men gir et inntrykk av hvert læresteds deltakelse, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordning.

Tabell 23: OVERSIKT Samarbeid med Nord-Amerika

	NA PARTNER (2008-11)	NA PARTNER (2012-15)	NA PROSJEKT (2009-12)	N.OMR.STIP. (2008-12)	NORTH2NO (2009-11)	FULBRIGHT (2008-13)	LEIV EIRIKS. (2008-13)
STATLIGE HØYSKOLER:							
Høgskolen i Bergen		**	**			*	
Høgskolen i Buskerud			*			*	*
Høgskolen i Finnmark			**	*	***		
Høgskolen i Gjøvik							*
Høgskolen i Harstad			**	**	*		
Høgskolen i Hedmark			*			*	
Høgskolen i Lillehammer							*
Høgskolen i Narvik							
Høgskolen i Nesna					**		
Høgskolen i Nord-Trøndelag						*	
Høgskolen i Oslo og Akershus			*			*	*
Høgskolen i Sogn og Fjordane							
Høgskolen i Sør-Trøndelag			*				
Høgskolen i Telemark			*				*
Høgskolen i Vestfold	***						
Høgskolen i Volda							
Høgskolen i Østfold			*				
Høgskolen i Ålesund							
Høgskolen Stord/Haugesund							
Samisk høgskole				***	***		
UNIVERSITETER:							
NTNU	*	*	*			**	**
UMB		***	*			**	*
Universitetet i Agder	*		*			*	*
Universitetet i Bergen	**	**	*			**	***
Universitetet i Nordland	**		*	***	*	*	
Universitetet i Oslo	**	*	*			**	***
Universitetet i Stavanger		*	**			*	*
Universitetet i Tromsø	*	***	**	*	*	*	**

	NA PARTNER (2008-11)	NA PARTNER (2012-15)	NA PROSJEKT (2009-12)	N.OMR.STIP. (2008-12)	NORTH2NO (2009-11)	FULBRIGHT (2008-13)	LEIV EIRIKS. (2008-13)
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:							
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo			***				
Høgskolen i Molde			**				*
Norges Handelshøyskole						*	***
Norges idrettshøgskole		***	***				
Norges musikkhøgskole			***				
Norges veterinærhøgskole							
KUNSTHØYSKOLER:							
Kunst- og designhøgskolen i Bergen							
Kunsthøgskolen i Oslo						**	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:							
Det teologiske Menighetsfakultet							
Handelshøyskolen BI			*			*	*
Misjonshøgskolen							
PRIVATE HØYSKOLER:							
Ansgar Teologiske Høgskole							
Barratt Due musikkinstittutt						***	
Bergen Arkitekthøgskole			***				
Betanien diakonale høgskole							
Campus Kristiania							
Den norske Eurytmihøgskole							
Diakonhjemmet Høgskole							
Dronning Mauds Minne							
Fjellhaug internasjonale Høgskole							
Haraldsplass diakonale høgskole			***				
Høgskolen Diakonova			***				
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling							
Høgskolen for Ledelse og Teologi							
Høgskolen i Staffeldtsgate							
Lovisenberg diakonale høgskole							
Mediehøgskolen Gimlekollen							
NLA Høgskolen							
Norges Dansehøgskole							
Norges informasjonsteknolog. Høgskole							
Rudolf Steinerhøgskolen							

NOTE: Antall stjerner viser relativt høy (***), middels (**) eller lav (*) deltakelse i den aktuelle ordningen. Aktivitetene er vektet ut fra antallet registrerte studenter høsten 2012 (kilde: DBH). Se appendiks for en redegjørelse av kriteriene for inndelingen. Tabellen sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre.

Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika

Partnerskapsprogrammet er tildelt for to programperioder (2008-2011 og 2012-2015) og skal bidra til økt kontakt mellom norske og nordamerikanske læresteder. I hver av programperiodene ble det bevilget støtte til tolv prosjekter over en fireårsperiode. Målet er langsiktige og institusjonelt forankrede samarbeidsrelasjoner med Canada og USA.

Tabellene for både første og andre programperiode viser at tiltaket først og fremst er for universitetene. En viktig årsak er vektleggingen av kobling mellom forskning og utdanning, og at prosjekter helst skal omfatte både master- og doktorgradsnivå. Når det gjelder fagområde, er det en klar overvekt av naturvitenskap og teknologi, men også samfunnsvitenskap er representert.

Tabell 24: Nord-Amerika partnerskapsprogram 2008-2011

	MILL KR	LAND	SAMARBEIDSinSTITUSJON	PROSJEKT
Høgskolen i Vestfold	1,8	USA	University of California, Berkeley	Micro- and nanotechnology project
NTNU	1,8	USA	California Polytechnic State Univ.	Integrated ocean observation
NTNU	1,8	USA	University of Minnesota	Power electronics, applications and design
Universitetet i Agder	1,8	USA	University of Nebraska, Omaha	Student exchange project (information systems)
Universitetet i Bergen	1,1	USA	Princeton University	Graduate program in carbon emissions
Universitetet i Bergen	1,6	USA	University of Washington	Research training triangle (climate research)
Universitetet i Nordland	1,8	Can	University of Alberta	Energy in a new time
Universitetet i Oslo	1,7	Can	University of Ottawa	Terrestrial cryosphere exchange
Universitetet i Oslo	1,8	Can	University of Toronto	Partnership Program in HE on Distributed Systems
Universitetet i Oslo	1,7	USA	University of Tennessee	Student exchanges in computational physics
Universitetet i Oslo	1,8	USA	University of California, Berkeley	UiO-Berkeley sociology extension
Universitetet i Tromsø	1,8	USA	University of Montana	Indigenous studies research and student exchange
TOTALT (MILLIONER KR)	20,1			

NOTE: SIUs egne data.

Tabell 25: Nord-Amerika partnerskapsprogram 2012-2015

	MILL KR	LAND	SAMARBEIDSinSTITUSJON	PROSJEKT
Høgskolen i Bergen	2,0	USA	Duke University	Building Capacity in Physiotherapy ...
Norges idrettshøgskole	1,9	Can	University of Ottawa	Sport studies
NTNU	2,0	USA	University of Minnesota	Water Resources and Environmental Engineering
UMB	1,9	Can	University of Saskatchewan	Climatic adaptation in plants
Universitetet i Bergen	2,0	USA	University of Mass. at Amherst	Ice, ocean, atmosphere interactions
Universitetet i Bergen	2,0	Can	Dalhousie University	Prediction and Observ. of the Marine Environment
Universitetet i Oslo	1,9	Can	University of Alberta	CaNoRock STEP
Universitetet i Oslo	1,8	Can	University of Ottawa	Glaciology Exchange (GlacioEx)
Universitetet i Oslo	1,9	USA	University of Texas at Austin	Culture studies and Languages
Universitetet i Stavanger	2,0	USA	Purdue University	Strategic Collaboration on Advanced Data Analysis..
Universitetet i Tromsø	1,8	Can	University of Saskatchewan	Joint Master in Northern and Indigenous Innovation
Universitetet i Tromsø	2,0	Can	Memorial Univ. of Newfoundland	Pan-Arctic PhD Program in Extractive Industries
TOTALT (MILLIONER KR)	23,2			

NOTE: SIUs egne data.

Prosjektmidler for Nord-Amerika

I tillegg til midlene tildelt gjennom partnerskapsprogrammet, ble det fra 2009-2012 lyst ut i overkant av halvannen million kroner årlig for å øke samarbeidet med institusjoner i USA og Canada. Dette er lettere tilgjengelige og mer fleksible midler, som kan brukes til å etablere nye eller styrke eksisterende forbindelser. Det mer spredning av disse midlene, enn for partnerskapsprogrammet. Av 71 prosjekter gikk omtrent halvparten til universiteter, 23 til statlige høyskoler og de siste 12 til statlige og private vitenskapelige høyskoler og private høyskoler. Videreføringen av samarbeidet med Nord-Amerika omfatter også slike prosjektmidler, og det vil bli tildelt inntil to millioner kroner årlig.

Tabell 26: Nord-Amerika prosjektmidler 2009-2012

	2009		2010		2011		2012	
	ANTALL	SUM	ANTALL	SUM	ANTALL	SUM	ANTALL	SUM
STATLIGE HØYSKOLER:								
Høgskolen i Bergen	3	248	1	100	2	200	1	150
Høgskolen i Buskerud	1	100						
Høgskolen i Finnmark			1	130				
Høgskolen i Harstad			1	97				
Høgskolen i Hedmark					1	70	1	150
Høgskolen i Oslo og Akershus	2	200	3	274	2	199	1	150
Høgskolen i Sør-Trøndelag					1	100		
Høgskolen i Telemark			1	98				
Høgskolen i Østfold					1	99		
UNIVERSITETER:								
NTNU	1	100					3	447
UMB	1	99					1	150
Universitetet i Agder	1	100	1	100			2	300
Universitetet i Bergen					3	266	4	600
Universitetet i Nordland			1	100			1	150
Universitetet i Oslo	1	98	1	99	2	134	1	150
Universitetet i Stavanger	3	258	1	100	1	100	2	300
Universitetet i Tromsø	1	100	2	227	1	100	1	150
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:								
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo					1	90	1	150
Høgskolen i Molde			1	100	1	100		
Norges idrettshøgskole			1	100	1	70		
Norges musikkhøgskole	1	99						
PRIVATE (VITENSKAPELIGE) HØYSKOLER:								
Handelshøgskolen BI					1	100		
Bergen Arkitekthøgskole			1	100				
Haraldsplass diakonale høgskole			1	100				
Høgskolen Diakonova	1	99						
NLA Høgskolen							1	150
TOTALT	16	1501	17	1725	18	1628	20	2997

NOTE: SIUs egne tall. Tallene i parentes betyr at institusjonene var partner i et prosjekt som ble koordinert fra en annen norsk institusjon.

Internasjonale fellesgrader – Nord-Amerika

Dette tiltaket, initiert gjennom tildeling på 8 millioner fra Kunnskapsdepartementet, gir støtte på inntil en halv million over to år til å utvikle fellesgrader mellom norske og utenlandske institusjoner. I kriteriene for tildeling er det ikke begrensninger med tanke på geografisk spredning, antall partnere eller tematisk innretning. Nivåmessig bør prosjektene være på master- eller ph.d.-nivå, men med åpning for bachelornivå. Prosjektenes mål skal være programmer som sikter mot ett felles vitnemål, med forbehold for juridiske eller andre hindre.

I 2012 ble det innvilget støtte til to prosjekter. Ett av disse har tittelen *Northern and Indigenous Innovation*, og er et samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og University of Saskatchewan i Canada.

Nordområdestipendet – Canada og USA

Gjennom Nordområdestipendet kan læresteder i de tre nordligste fylkene søke om å disponere et visst antall stipendplasser for studenter fra samarbeidsinstitusjoner i Canada, USA og Russland (fra studieåret 2013/14 kommer også Japan og Sør-Korea med). Ordningen ble etablert etter at regjeringen lanserte sin nordområdestrategi i 2006. Mens det i den første programperioden (2007-2010) var årlige tildelinger, ble midlene for den andre programperioden (2010-2013) tildelt samlet. Denne siste tildelingen omfatter også lærer- og ansattmobilitet, i tillegg til studentmobilitet.

Flere av de deltakende lærestedene har i lengre tid hatt velutviklede relasjoner til Russland, mens båndene til Nord-Amerika er langt svakere. Tabellen viser antallet rapportert brukte stipendplasser for studenter fra Canada og USA.

Tabell 27: Nordområdestipend Canada og USA 2008-2012

	CANADA				USA			
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Høgskolen i Finnmark	1	2	1	1				
Høgskolen i Harstad		1	1	1				1
Høgskolen i Narvik								
Høgskolen i Nesna			-	-			-	-
Samisk høgskole		1						
Universitetet i Nordland	2	2	4	3	4	11	1	3
Universitetet i Tromsø		5	2	5	2	3	5	2
TOTALT (PLASSER)	3	11	8	10	6	14	7	6

NOTE: SIUs egne tall. Høgskolen i Nesna omfattes ikke av ordningen i den andre programperioden (fra 2010). Det var jevnt over noen flere tildelte enn rapportert brukte stipend, noe som skyldes at institusjonene ikke alltid får fylt opp de plassene de har til disposisjon. I tillegg til disse lærestedene er The University Centre in Svalbard (UNIS), som det ikke rapporteres for i denne sammenhengen, med i ordningen. I 2011/12 rapporterte UNIS om sju og seks stipendiater fra henholdsvis Canada og USA.

Andre mobilitetsordninger for Nord-Amerika

I tillegg til Nordområdestipend finnes det ordninger for mobilitet mellom Norge og Nord-Amerika som ikke forvaltes av SIU. Den følgende gjennomgangen av north2north, Fulbrightstipend og Leiv Eiriksson-programmet baserer seg på innhentede tall fra de administrerende institusjonene.

North2north – Canada og USA

North2north er nettverket Arktisk universitets stipendordning for studentmobilitet mellom læresteder i de sirkumpolare områdene, som for Norges del vil si de tre nordligste fylkene. Utenlandsoppholdene gjennom denne ordningen, administrert av Høgskolen i Finnmark, er fra 3 til 12 måneder.

Tabell 28: North2north Canada og USA 2009-2011

	FRA CANADA			TIL CANADA			FRA USA			TIL USA		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Høgskolen i Finnmark		2		1	6	3	2			2		
Høgskolen i Harstad										3		
Høgskolen i Narvik												
Høgskolen i Nesna	1			1				1			2	
Samisk høgskole						2						
Universitetet i Nordland	1	4			6	1		1				
Universitetet i Tromsø	3	2			7	3	3	1		7	2	
TOTALT (ANTALL STIPEND)	5	8		2	19	9	5	3		12	4	

NOTE: Kilden er Høgskolen i Finnmark. I tillegg til disse sju lærestedene er The University Centre in Svalbard (UNIS), som det ikke rapporteres for i denne sammenhengen, med i ordningen.

Vi ser at det meste av aktiviteten til og fra Nord-Amerika gjennom north2north skjer på Høgskolen i Finnmark og universitetene i Nordland og Tromsø. I 2011 kom det ingen canadiske eller amerikanske studenter til Norge på denne ordningen, mens det fortsatt er noen norske som drar til Canada.

Fulbrightstipend

Fulbright-avtalen mellom Norge og USA ble undertegnet så tidlig som i 1949. Hvert år får omtrent 50 nordmenn og 30 amerikanere stipend for å studere, undervise eller forske i det andre landet. Ordningen administreres av U.S.-Norway Fulbright Foundation for Educational Exchange.

Mens Nordområdestipendet og north2north er ordninger geografisk avgrenset til nordområdene, er det i hovedsak fra og til de største norske lærestedene stipendiatene reiser på Fulbrightstipend. NTNU og universitetene i Oslo og Bergen er de sentrale institusjonene. Av i alt 223 stipend fra/til Norge i løpet av perioden gikk hele 171, det vil si 77 prosent, fra/til de tre største universitetene. Med tanke på den mer beskjedne studentmassen, er det også forholdsvis mange som reiser fra/til UMB.

Tabell 29: Fulbrightstipend 2008-2013

	FRA NORGE					TIL NORGE					TOTALT
	2008/09	2009/10*	2010/11	2011/12	2012/13	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	(INN+UT)
STATLIGE HØYSKOLER:											
Høgskolen i Bergen					2						2
Høgskolen i Buskerud						1					1
Høgskolen i Hedmark					1		1		1	1	4
Høgskolen i Nord-Trøndelag								1			1
Høgskolen i Oslo og Akersh.	1										1
UNIVERSITETER:											
NTNU	6		7	9	9	2	4	5	3	2	47
UMB	4		1	2	2		2	1	1	1	14
Universitetet i Agder	1							1	1		3
Universitetet i Bergen	3		1	5	8	6	2	5	7	5	42
Universitetet i Nordland					1						1
Universitetet i Oslo	9		11	14	9	10	6	7	8	8	82
Universitetet i Stavanger			1		3		1			1	6
Universitetet i Tromsø					2	1	2	1	3	3	12
STATLIGE VIT. HØYSKOLER:											
Norges Handelshøyskole				1							1
KUNSTHØYSKOLER:											
Kunsthøgskolen i Oslo	1				1						2
PRIVATE VIT. HØYSKOLER:											
Handelshøyskolen BI	1		1	1							3
PRIVATE HØYSKOLER:											
Barratt Due musikk institutt				1							1
TOTALT (ANTALL STIPENDER)	26		22	33	38	20	18	21	24	21	223

NOTE: Kilde er U.S.-Norway Fulbright Foundation for Educational Exchange. Tall fra Norge for 2009/10 ikke tilgjengelig på institusjonsnivå.

Leiv Eiriksson

Leiv Eiriksson mobilitetsprogram administreres av Norges forskningsråd. Det skal bidra til langsiktig og forsterket opptrapping av forsknings- og utdanningssamarbeid med Nord-Amerika, ved at flere norske forskere og forskerrekutter tar et opphold i Canada eller USA, og omvendt.

Som vi ser av tabellen er mønsteret i hovedsak likt det for Fulbrightstipend. Universitetet i Oslo har mottatt klart flest stipend i denne perioden, etterfulgt av Universitetet i Bergen og NTNU. Det store flertallet (og, i siste studieår, samtlige) reiser til USA framfor Canada.

Tabell 30: Leiv Eiriksson stipend 2008 til 2013

	2008/09		2009/10		2011/12		2012/13		TOTALT
	CAN	USA	CAN	USA	CAN	USA	CAN	USA	
STATLIGE HØYSKOLER:									
Høgskolen i Buskerud		1							1
Høgskolen i Gjøvik						1			1
Høgskolen i Lillehammer								1	1
Høgskolen i Oslo og Akershus						1			1
Høgskolen i Telemark			1						1
UNIVERSITETER:									
NTNU	1	3	2	3		1		4	14
UMB			1	0		1			2
Universitetet i Agder		2		1					3
Universitetet i Bergen	1	4		8	1	2		5	21
Universitetet i Oslo		10	1	14	2	14		10	51
Universitetet i Stavanger						1		1	2
Universitetet i Tromsø					1	3		1	5
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:									
Høgskolen i Molde			1						1
Norges Handelshøyskole		2		2					4
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:									
Handelshøyskolen BI		1	1	1				1	4
TOTALT (ANTALL STIPENDER)	2	23	7	29	4	24	0	23	112

NOTE: Tall fra Norges forskningsråd. Stipend tall for 2010/11 er ikke tilgjengelig på institusjonsnivå.

Samarbeid med Russland, Eurasia og Kina

Dette kapitlet tar for seg samarbeidsprogrammer og ordninger som omfatter Russland, Eurasia (Armenia, Aserbajdsjan, Georgia, Hviterussland, Kasakhstan, Kirgisistan, Moldova, Tadsjikistan, Turkmenistan, Ukraina og Usbekistan) og Kina. I Russlandssamarbeidet er ambisjonen for de kommende årene er gjensidighet, både med hensyn til finansiering og innretning. Samarbeidet med elleve av de andre postsovjetiske statene gjennom Eurasia-programmet har på sin side mer preg av bistandssamarbeid, med finansiering utelukkende fra norsk side. I tillegg til ordningene som SIU administrerer, omtales i dette kapitlet north2north-stipend. Oversiktstabellen under sier ikke noe om betydningen av ordningene i forhold til hverandre, men gir et inntrykk av hvert læresteds deltakelse, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordning.

Tabell 31: OVERSIKT Samarbeid med Russland, Eurasia og Kina

	RUSSLAND					EURASIA			KINA	
	PROSJEKT 2011-15	AVGRENS 2012-13	NORDSTIP 2008-12	KVOTE 2008-12	N2N 2009-11	PROSJEKT 2010-14	STIPEND 2011-14	KVOTE 2008-12	PROSJEKT 2012-13	KVOTE 2008-12
STATLIGE HØYSKOLER:										
Høgskolen i Bergen									**	*
Høgskolen i Buskerud								**		
Høgskolen i Finnmark		***	**	***	**					
Høgskolen i Gjøvik				*		***	**	*	***	**
Høgskolen i Harstad	***	***	**	***	**					
Høgskolen i Hedmark				*						
Høgskolen i Lillehammer										
Høgskolen i Narvik			**	***		**				***
Høgskolen i Nesna										
Høgskolen i Nord-Trøndelag				**						
Høgskolen i Oslo og Akershus				*		*	*			*
Høgskolen i Sogn og Fjordane								*		*
Høgskolen i Sør-Trøndelag		*								
Høgskolen i Telemark						***	*	***		**
Høgskolen i Vestfold										*
Høgskolen i Volda		**		*				**		
Høgskolen i Østfold		**		*			*	*		*
Høgskolen i Ålesund				*						***
Høgsk. Stord/Haugesund				*		*	**	**		
Samisk høgskole			***	***	***					
UNIVERSITETER:										
NTNU				*		*	*	*	*	*
UMB	**			*		***	**	*		*
Universitetet i Agder						**		*		**
Universitetet i Bergen	*	*		*		**	*	*	**	**
Universitetet i Nordland	**	**	**	**	*	***	***	*		**
Universitetet i Oslo		*		*		**	*	**	**	*
Universitetet i Stavanger	*			*				*		**
Universitetet i Tromsø	**	**	*	*	*	***	*	*		*

	RUSSLAND					EURASIA			KINA	
	PROSJEKT 2011-15	AVGRENS 2012-13	NORDSTIP 2008-12	KVOTE 2008-12	N2N 2009-11	PROSJEKT 2010-14	STIPEND 2011-14	KVOTE 2008-12	PROSJEKT 2012-13	KVOTE 2008-12
STATLIGE VITENSKAP. HØYSKOLER:										
Arkitektur- og design. Oslo										
Høgskolen i Molde		***		*		*	***	***		**
Norges Handelshøyskole				*				*		**
Norges idrettshøgskole										
Norges musikkhøgskole				*		***	***	***		**
Norges veterinærhøgskole										
KUNSTHØYSKOLER:										
Kunsthøgskolen i Bergen								**		***
Kunsthøgskolen i Oslo										
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:										
Det teol. Menighetsfakultet										
Handelshøyskolen BI				*				**		**
Misjonshøgskolen										
PRIVATE HØYSKOLER:										
Ansgar Teologiske Høgskole										
Barratt Due musikk institutt										
Bergen arkitekthøgskole										***
Betanien diakonale høgskole										
Campus Kristiania										
Den norske Eurytmihøgskole				***						
Diakonhemmet Høgskole								**		
Dronning Mauds Minne										
Fjellhaug internasjon. høgskole										
Haraldsplass diakon. høgskole										
Høgskolen Diakonova										
Høgsk. landbruk og bygdeutv.										
Høgsk. for Ledelse og Teologi										
Høgskolen i Staffeldtsgate										
Lovisenberg diakon. høgskole										
Mediehøgskolen Gimlekollen										
NLA Høgskolen						**	*			*
Norges Dansehøyskole										
Norges Info.teknol. Høgskole										
Rudolf Steinerhøgskolen										

NOTE: Antall stjerner viser relativt høy (***), middels (**) eller lav (*) deltakelse i den aktuelle ordningen. Aktivitetene er vektet ut fra antallet registrerte studenter høsten 2012 (kilde: DBH). Se appendiks for en forklaring av kriteriene for inndelingen. Tabellen sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre.

Samarbeidsprogram med Russland

Samarbeidsprogrammet med Russland er økonomisk sett et viktig bidrag til realisering av høyere utdanningsprogrammer mellom Norge og Russland. I den forrige programperioden (2007-2010) fikk 4 universiteter tildelt til sammen vel 17 millioner kroner til 6 prosjekter (I tillegg deltok UNIS, som det ikke rapporteres for i denne sammenhengen, med et prosjekt på 3,3 millioner kroner). Universitetene i Stavanger og Nordland hadde størst aktivitet, med 2 prosjekter hver.

Tabell 32: Samarbeidsprogrammet med Russland 2007-2010

	PROSJEKTER	KRONER (MILL.)	FAGFELT
NTNU	1	1,3	Elektrokjemi
Universitetet i Nordland	2	6,4	Økonomistudier, sosialt arbeid
Universitetet i Oslo	1	3,3	Språkvitenskap
Universitetet i Stavanger	2	7,3	Ingeniør- og teknologifag
TOTALT (PROSJEKTER, MILLIONER KR)	6	17,3	

NOTE: SIUs egne tall.

Det nye samarbeidsprogrammet (2011-2015) har et totalt budsjett på 65 millioner (inkludert cirka 8 millioner til norsklektorater i Russland). Det hadde sin første utlysning høsten 2011, og i april 2012 fikk fem universiteter og en høgskole tildelt til sammen vel 23,7 millioner kroner til sju langsiktige prosjekter (3-årige). I tillegg deltar UNIS med et prosjekt innen marin teknologi på 4 millioner kroner (i dette prosjektet deltar for øvrig NTNU som nettverkspartner).

Fire av prosjektene blir koordinert av institusjoner i nord, mens de resterende tre prosjektene blir koordinert av institusjoner i Sør-Norge. Universitetet i Tromsø har størst aktivitet, med to prosjekter. De russiske hovedsamarbeidspartnerne fordeler seg geografisk mellom St. Petersburg, Moskva og Murmansk, men som nettverkspartnere er også læresteder i Arkhangelsk, Syktyvkar, Ukhta, og Tumen' representert. Videre inngår forskningsinstitutter som Havforskningsinstituttet (Bergen), PINRO (Murmansk) og IRIS (Stavanger) som nettverkspartnere i enkelte av prosjektene.

Tabell 31: Samarbeidsprogrammet med Russland 2011-2015, langsiktige prosjekter

	PROSJEKTER	KRONER (MILL.)	RUSSISK SAMARBEIDSPARTNER FRA:	FAGFELT
STATLIGE HØYSKOLER				
Høgskolen i Harstad	1	2,8	Murmansk med flere	Økonomistudier
UNIVERSITETER				
UMB	1	3,2	Moskva	Radioøkologi
Universitetet i Bergen	1	3,5	St. Petersburg	Kunsthistorie
Universitetet i Nordland	1	4,0	St. Petersburg med flere	Økonomistudier
Universitetet i Stavanger	1	3,3	St. Petersburg	Miljøteknologi
Universitetet i Tromsø	2	6,9	St. Petersburg	Geologi
			Murmansk	Fiskerifag
TOTALT (PROSJEKTER, MILLIONER KR)	7	23,7		

NOTE: Tildeling 2012, SIUs egne tall.

Høsten 2012 ble det i tillegg tildelt midler til avgrensede aktiviteter innenfor samarbeidsprogrammet med Russland. Med avgrensede aktiviteter menes for eksempel workshops og seminarer, studiebe-

søk, felles undervisning og veiledning, eller student- og ansattmobilitet. Fire universiteter og seks høyskoler fikk tildelt til sammen 3 millioner kroner til 14 avgrensede (ettårige) samarbeidsprosjekter.

Også innenfor de avgrensede samarbeidsprosjektene har Universitetet i Tromsø størst aktivitet, med fire prosjekter. Universitetet i Bergen har fått innvilget to prosjekter, mens de andre deltakende institusjonene har fått støtte til ett prosjekt hver. I denne tildelingen er både de norske og de russiske samarbeidsinstitusjonene noe mer geografisk spredt enn ved tidligere tildelingsrunder i programmet. Fremdeles samarbeider særlig nord-norske institusjoner med Nordvest-Russland, men i tillegg er det etablert flere samarbeidsprosjekter med institusjoner i Kaliningrad, Moskva og Kazan.

Tabell 32: Samarbeidsprogrammet med Russland 2011-2015, avgrensede samarbeidsprosjekter

STATLIGE HØGSKOLER	PROSJEKTER	KRONER (TUSEN)	RUSSISK SAMARBEIDSinSTITUSJON FRA	FAGFELT
Høgskolen i Finnmark	1	200	Murmansk	Samfunnsvitenskap, reiselivsstudier, journalistikk
Høgskolen i Harstad	1	163	Arkhangelsk	Reiselivsstudier
Høgskolen i Sør-Trøndelag	1	200	Moskva	Språkvitenskap
Høgskolen i Volda	1	199	Kaliningrad	Journalistikk
Høgskolen i Østfold	1	300	St. Petersburg	Ingeniørfag
UNIVERSITETER				
Universitetet i Bergen	2	500	Kazan	Geovitenskap
			Kaliningrad m. fl.	Juridiske fag
Universitetet i Nordland	1	300	Moskva	Økonomistudier
Universitetet i Oslo	1	128	Kazan	Teoretisk fysikk
Universitetet i Tromsø	4	709	St. Petersburg	Kunstfag
			Murmansk m.fl.	Samfunnsvitenskap
			St. Petersburg	Marinbiologi
			Arkhangelsk	Helsevitenskap
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER				
Høgskolen i Molde	1	300	Moskva m.fl.	Petroleumslogistikk
TOTALT (PROSJEKTER, TUSEN KR)	14	3000		

NOTE: Tildeling 2012, SIUs egne tall.

I inneværende programperiode er omfanget både når det gjelder aktiviteter og finansiering i samarbeidsprogrammet med Russland betydelig styrket, og aktivitetsnivået vil trolig øke. Det planlegges ytterligere tre utlysninger: én til langsiktige prosjekter og to til avgrensede samarbeidsaktiviteter.

Historisk sett har kompetanseoverføring *fra* Norge vært et kjennetegn ved samarbeidet med de tidligere sovjetstatene, inkludert Russland. Samarbeidsprogrammet med Russland 2007-2010 hadde også preg av denne ensidigheten, eksempelvis relasjonen mellom Universitetet i Stavanger og Northern Arctic Federal University i Arkhangelsk. I det nye programmet er det en uttalt ambisjon å få til mer likeverdige og reelt sett bilaterale samarbeid. Programmet har som overordnet mål å styrke norsk-russisk kunnskapssamarbeid innen de prioriterte områdene petroleum, energi, bærekraftig ressursutnyttelse, næringsutvikling, helse, maritime, humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag.

De realfaglige prioriteringene er best representert i prosjektporteføljen. Ni av prosjektene tildelt i 2012 kan knyttes til ett eller flere av områdene petroleum, energi og bærekraftig ressursutnyttelse. Fire prosjekter er særlig relevante for næringsutvikling. Samfunnsvitenskapelige fag og humaniora er representert med tre prosjekter hver, innen maritime fag er det to prosjekter og helsefag har ett prosjekt. Ved utvelgelsen har det blitt lagt vekt på gjensidig norsk-russisk nytte av samarbeidet, først og fremst faglig, men også på institusjonsnivå og på mer overordnet samfunnsmessig nivå.

Nordisk-russisk samarbeid

I tillegg til det bilaterale samarbeidet mellom Norge og Russland har SIU, gjennom en avtale med Nordisk ministerråd, forvaltet en tilskuddsordning for utdanningssamarbeid mellom institusjoner i Norden og Russland. I slutten av 2009 ble det utlyst vel 3 millioner kroner til forberedende aktiviteter i 2010-2011, og norske institusjoner koordinerte 6 og deltok som partner i 4 av de 29 innvilgede prosjektene.

Tabell 33: Nordisk-russisk samarbeid, tildeling 2009

STATLIGE HØYSKOLER	ROLLE	RUSSISKE SAMARBEIDSIINSTITUSJON(ER) FRA	TUSEN KR
Høgskolen i Finnmark	koordinator	Murmansk, Petrozavodsk	72
	partner	Murmansk	127
Høgskolen i Harstad	koordinator	Arkhangelsk	64
	partner	St Petersburg (to institusjoner)	104
Høgskolen i Sør-Trøndelag	partner	St Petersburg	144
UNIVERSITETER			
Universitetet i Bergen	koordinator	St Petersburg	18
Universitetet i Nordland	koordinator	Arkhangelsk	120
Universitetet i Oslo	partner	St Petersburg, Petrozavodsk	144
Universitetet i Stavanger	koordinator	St Petersburg	112
Universitetet i Tromsø	koordinator	Arkhangelsk	109
TOTALT (TUSEN KRONER)			1014

NOTE: Tildelinger ble gitt i euro og er her regnet om til kroner (€1=8 kr). Merk at det ikke er snakk om midler som tilfalt de norske institusjonene direkte, men prosjektene som de deltok i sammen med russiske og minst én institusjon fra et av de andre nordiske landene.

Det var ingen nye utlysninger på programmet i 2011-2012, da det nordisk-russiske (på linje med det norsk-russiske) samarbeidet var inne i en planleggings- og utviklingsfase. Fra nordisk side har forutsetningen for videreføring vært at det kom på plass en avtale mellom Nordisk ministerråd og Det russiske utdannings- og forskningsdepartementet. En slik avtale ble undertegnet høsten 2011 og danner grunnlaget for et nytt samarbeidsprogram om utdanning og forskning. Mens det tidligere utdanningssamarbeidet mellom Norden og Russland i hovedsak har vært basert på nordiske prioriteringer og finansiering, skal det nye programmet baseres på felles prioriteringer og finansiering fra russisk og nordisk side.

Det nye nordisk-russiske samarbeidsprogrammet administreres av SIU i samarbeid med NordForsk og Det russiske utdannings- og forskningsdepartementet. Totalrammen for høyere utdannings- og forskningssamarbeid er på nordisk side drøyt 18 millioner kroner, fordelt likt mellom høyere utdannings- og forskningssamarbeid. Det forventes tilsvarende finansiering på russisk side. I desember

2012 ble det utlyst midler til både forsknings- og høyere utdanningssamarbeid, med søknadsfrist våren 2013. Det vil vise seg om forsøket på overgang til mer gjensidige samarbeid, både når det gjelder finansiering og innretning, slår ut med hensyn til deltakelsen.

Nordområdestipendet – Russland

Som omtalt i kapitlet om Nord-Amerika, kan læresteder i de tre nordligste fylkene søke om stipendplasser for studenter fra samarbeidsinstitusjoner i Canada, USA og Russland. Lærestedene søker om å disponere et visst antall stipendplasser, og visse fag- og emneområder skal prioriteres. Ordningen ble etablert etter at regjeringen lanserte sin nordområdestrategi i 2006. I den første programperioden (2007-2010) var det årlige tildelinger, mens midlene for den andre programperioden (2010-2013) ble tildelt samlet. Den siste tildelingen omfatter også lærer- og ansattmobilitet.

Tabellen viser antallet rapportert brukte stipendplasser for de fire siste studieårene. Med unntak av Høgskolen i Nesna søkte alle de aktuelle nordnorske lærestedene om stipendplasser. Med sine etablerte relasjoner til Russland har det stort sett vært enkelt for lærestedene å rekruttere studenter derfra.

Tabell 34: Nordområdestipend Russland 2008-2012

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT
Høgskolen i Finnmark	3	3	2	4	12
Høgskolen i Harstad	2	2	1	3	8
Høgskolen i Narvik	1	1	1	4	7
Høgskolen i Nesna	0	0	-	-	0
Samisk høgskole	1	1	1	0	3
Universitetet i Nordland	5	12	15	12	44
Universitetet i Tromsø	6	10	11	12	39
TOTALT (PLASSER)	21	33	31	35	113

NOTE: SIUs egne tall. Høgskolen i Nesna omfattes ikke av ordningen i den andre programperioden (fra 2010). Tabellen viser antall rapportert brukte plasser, som i noen tilfeller avviker fra antall tildelte plasser. I tillegg til disse nordnorske lærestedene er The University Centre in Svalbard (UNIS), som det ikke rapporteres for i denne sammenhengen, med i ordningen. I 2011/12 rapporterte UNIS om 11 stipendiater fra Russland.

North2north – Russland

North2north er nettverket Arktisk universitet sin stipendordning for studentmobilitet mellom læresteder i de sirkumpolare områdene, som for Norges del vil si de tre nordligste fylkene. Utenlandsoppholdene gjennom denne ordningen, administrert av Høgskolen i Finnmark, er fra 3 til 12 måneder.

Tabell 35: North2north Russland 2009-2011

	TIL NORGE			FRA NORGE			TOTALT (TIL&FRA)
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
Høgskolen i Finnmark	16	14	6	1	4		41
Høgskolen i Harstad	3	4	6	12	3		28
Høgskolen i Narvik							0
Høgskolen i Nesna							0
Samisk høgskole		10					10
Universitetet i Nordland	13	14	8				35
Universitetet i Tromsø	12	19	10		12	4	57
TOTALT (ANTALL STIPEND)	44	61	30	13	19	4	171

NOTE: Kilden er Høgskolen i Finnmark. I tillegg til de nordnorske lærestedene er The University Centre in Svalbard (UNIS) med i ordningen.

Kunnskapsdepartementets russlandsstipend

Stipendordningen er opprettet fra 2012 på bakgrunn av den bilaterale avtalen mellom det norske og det russiske utdanningsdepartementet, signert i 2010. Avtalen åpner for opp til 30 studentstipend i hver retning. Ordningen er sentralisert, og basert på avtaler med utvalgte norske institusjoner. Russiske søkere skal innstilles av det russiske departementet.

SIU mottok i 2012 søknader fra ni russiske studenter. Av disse ble sju tilbudt plass ved norske institusjoner. Flere studenter takket i ettertid nei til stipendene, slik at faktisk bruk var én student ved Høgskolen i Narvik (full mastergrad) og to ved Universitetet i Oslo (sommerskole). Fra norsk side var det to søkere. En av disse fikk tilbudt russisk statsstipend som del av doktorgradsarbeid.

Kvotordningen – Russland

Kvotordningen er blant de virkemidlene som kan brukes av alle norske institusjoner for høyere utdanning. Tradisjonelt har det vært de nordnorske lærestedene, og fremfor alt høyskolene, som har mottatt flest studenter fra Russland gjennom Kvotordningen.

Tabell 36: Kvotordningen, studenter fra Russland 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
STATLIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Finnmark	16	14	15	14
Høgskolen i Gjøvik	2	4	3	3
Høgskolen i Harstad	10	10	8	10
Høgskolen i Hedmark	2	2	2	6
Høgskolen i Narvik	23	20	6	11
Høgskolen i Nord-Trøndelag	7	12	13	11
Høgskolen i Oslo og Akershus				3
Høgskolen i Volda				2
Høgskolen i Østfold	8	10	15	7
Høgskolen i Ålesund	2	3	3	3
Høgskolen Stord/Haugesund				2

	2009	2010	2011	2012
Samisk høyskole	1	1	1	2
UNIVERSITETER:				
NTNU	2	2	2	5
UMB	4	5	4	4
Universitetet i Agder				
Universitetet i Bergen	5	8	8	2
Universitetet i Nordland	15	20	15	27
Universitetet i Oslo	8	8	8	4
Universitetet i Stavanger	3	1	3	5
Universitetet i Tromsø	4	7	12	24
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Molde				6
Norges Handelshøyskole	6	4	3	6
Norges musikkhøyskole	3		1	1
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Handelshøyskolen BI	1	1	1	
PRIVATE HØYSKOLER:				
Den norske Eurytmihøyskole		2	2	1
TOTALT	122	134	125	159

NOTE: SIUs egne tall. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Per oktober 2012 var det 159 kvotestudenter fra Russland i Norge, en markant økning fra året før. Mesteparten av økningen kom ved universitetene i Nordland og Tromsø. Mens det fra i 2011 var en tendens til jevnere geografisk fordeling når det gjelder russiske kvotestudenter, var i 2012 igjen over halvparten (55 %) av de russiske kvotestudentene tatt opp ved ett av de nordnorske lærestedene.

Samarbeidsprogram med Eurasia

Det overordnede målet for Eurasia-programmet (2010-2015) er å bidra til å fornye og internasjonalsere høyere utdanning i samarbeidslandene (Armenia, Aserbajdsjan, Georgia, Hviterussland, Kasakhstan, Kirgisistan, Moldova, Tadsjikistan, Turkmenistan, Ukraina og Usbekistan). Prioriterte områder er pensumutvikling, nye undervisningsmetoder og -materiale, utvikling av kvalitetssikringsmekanismer samt administrasjon og ledelse. Den økonomiske rammen er 20 millioner kroner i året.

I 2010-2012 ble det bevilget drøyt 67 millioner kroner til 20 langsiktige prosjektsamarbeid. Disse gjelder dels videreføring av samarbeid etablert i det forrige Eurasia-programmet, og dels nye prosjekter. Som tabellen på neste side viser, har Universitetet i Tromsø, UMB og Universitetet i Bergen fått flest tildelinger, henholdsvis fem, fire og tre. Høgskolen i Telemark har to prosjekter, mens de resterende har ett prosjekt hver. Det er god spredning når det gjelder fagfelt.

Tabell 37: Eurasia flerårig prosjektsamarbeid 2010-2014

STATLIGE HØYSKOLER:	MILL KR	TILDELINGSÅR	SAMARBEIDSLAND	FAGFELT
Høgskolen i Gjøvik	3,5	2011	Ukraina	Ingeniørfag/teknologi
Høgskolen i Telemark	2,1	2010	Ukraina	Teknologi
	5,1	2011	Georgia, Kirgisistan	Hum., samf., naturvit.
UNIVERSITETER:				
UMB	4,5	2010	Aserbajdsjan	Landbruksfag
	5,5	2011	Hviterussland, Kasakhstan, Tadsjikistan, Ukraina	Teknologi
	4,0	2011	Kirgisistan	Landbr., samf., natur
	1,6	2012	Armenia	Naturvitenskap
Universitetet i Agder	2,3	2012	Kasakhstan	Samfunnsvitenskap
Universitetet i Bergen	1,8	2011	Armenia	Naturvitenskap
	1,7	2012	Ukraina	Samfunnsvit., teknologi
	1,5	2012	Moldova	Humaniora
Universitetet i Nordland	5,5	2010	Ukraina	Samfunnsvitenskap
Universitetet i Oslo	7,3	2010	Georgia	Humaniora
Universitetet i Tromsø	1,6	2010	Usbekistan	Naturvitenskap
	3,5	2011	Ukraina	Humaniora
	5,5	2011	Kirgisistan	Naturvitenskap
	2,6	2012	Ukraina	Naturvitenskap
	2,4	2012	Georgia	Medisin
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Norges musikkhøgskole	5,0	2010	Georgia	Humaniora
PRIVATE HØYSKOLER:				
NLA Høgskolen	0,4	2011	Kirgisistan	Samfunnsvitenskap
TOTALT (MILLIONER KR)	67,4			

NOTE: SIUs egne data.

I tillegg til det flerårige prosjektsamarbeidet ble det bevilget 3,1 millioner kroner i såkornmidler og avgrensede tiltak, til oppstart eller utvikling av i alt 22 nye prosjekter. Universitetet i Tromsø fikk flest tildelinger, med sine fire, mens Universitetet i Bergen og Høgskolen i Telemark fikk tre hver. Det er altså i høy grad de samme lærestedene som går igjen for prosjektsamarbeid og såkornmidler. I tillegg til disse gjengangerne kom høyskolene i Narvik og i Oslo og Akershus inn på listen i 2012, med to prosjekter hver.

Tabell 38: Eurasia såkornmidler/støtte til avgrensede tiltak 2010-2014

STATLIGE HØYSKOLER:	TUSEN KR	TILDELINGSÅR	SAMARBEIDSLAND	FAGFELT
Høgskolen i Gjøvik	136	2011	Ukraina	Teknologi
Høgskolen i Narvik	150	2012	Kasakhstan	Teknologi
	249	2012	Kasakhstan	Teknologi
Høgskolen i Oslo og Akershus	141	2012	Usbekistan	Humaniora
	246	2012	Usbekistan	Humaniora

	TUSEN KR	TILDELINGSÅR	SAMARBEIDSLAND	FAGFELT
Høgskolen i Telemark	182	2011	Kirgisistan, Georgia	Hum., samf., natur
	100	2012	Hviterussland	Humaniora
	75	2012	Ukraina	Humaniora
Høgskolen Stord/Haugesund	60	2012	Ukraina	Teknologi, samfunnsvitenskap
UNIVERSITETER:				
NTNU	250	2012	Ukraina	Teknologi
UMB	105	2011	Hviterussland, Kasakhstan, Tadsjikistan, Ukraina	Teknologi
Universitetet i Bergen	109	2010	Moldova	Humaniora
	58	2011	Kirgisistan, Tadsjikistan	Samfunnsvitenskap
	150	2012	Aserbajdsjan	Humaniora
Universitetet i Oslo	97	2011	Tadsjikistan	Humaniora
	250	2012	Ukraina	Naturvitenskap
Universitetet i Tromsø	180	2011	Kirgisistan	Naturvitenskap
	150	2011	Ukraina	Naturvitenskap
	78	2011	Ukraina	Humaniora
	92	2012	Kirgisistan	Samfunnsvitenskap
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Molde	91	2010	Hviterussland	Samfunnsvitenskap
PRIVATE HØYSKOLER:				
NLA Høgskolen	162	2011	Kirgisistan	Samfunnsvitenskap
TOTALT (TUSEN KR)	3 111			

NOTE: SIUs egne tall.

Samarbeidsprogrammet for Eurasia omfatter også en stipendordning for studieopphold i Norge. Her var det i 2011 to tildelinger på til sammen i underkant av seksten millioner kroner, for perioden fram til 2014. Vi ser at det er Universitetet i Nordland som mottar mest stipendmidler for Eurasia, totalt sett og på ph.d.-nivå, mens Universitetet i Oslo får like mye på bachelor-/masternivå.

Tabell 39: Eurasia stipendmidler 2011-2014

	MILL KR	BACH/MASTER	PH.D.	SAMARBEIDSLAND
STATLIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Gjøvik	1,0	1,0		Ukraina
Høgskolen i Oslo og Akershus	0,3	0,3		Georgia
Høgskolen i Telemark	1,1	0,8	0,3	Ukraina, Hviterussland, Kirgisistan, Georgia
Høgskolen i Østfold	0,5	0,5		Usbekistan, Tadsjikistan, Georgia
Høgskolen Stord/Haugesund	1,0	1,0		Ukraina
UNIVERSITETER:				
NTNU	0,7	0,4	0,3	Armenia
UMB	1,2	0,7	0,5	Aserbajdsjan, Ukraina, Kirgisistan
Universitetet i Bergen	1,1	0,7	0,4	Aserbajdsjan, Georgia
Universitetet i Nordland	3,2	1,9	1,3	Ukraina
Universitetet i Oslo	1,9	1,9		Aserbajdsjan, Georgia
Universitetet i Tromsø	1,4	1,0	0,4	Usbekistan, Ukraina, Kasakhstan, Kirgisistan

	MILL KR	BACH/MASTER	PH.D.	SAMARBEIDSLAND
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Molde	1,5	1,1	0,4	Hviterussland
Norges musikkhøgskole	0,8	0,8		Georgia
PRIVATE HØYSKOLER:				
NLA Høgskolen	0,2	0,2		Kirgisistan
TOTALT (MILLIONER KR)	15,9	12,3	3,6	

NOTE: Tall fra SIU.

Kvotordningen – Eurasia

Landene som omfattes av Eurasia-programmet dekkes også av kvotordningen (fra og med studieåret 2010/11 er Hviterussland og Kasakhstan tatt av listen for tildeling av nye plasser). Dette er land med svake akademiske bånd til Norge, og de er heller ikke prioritert i norsk kunnskapspolitikk. Likevel ser vi en betydelig vekst i antall kvotestudenter fra disse landene gjennom fireårsperioden, noe som må forstås i sammenheng med Eurasiaprogrammene, som finansieres av Utenriksdepartementet. Tallene fra høsten 2012 viser at de fleste kvotestudentene kommer fra Ukraina, Georgia og Aserbajdsjan.

Tabell 40: Kvotordningen, studenter fra Eurasia 2009-2012, landoversikt

LAND	2009	2010	2011	2012
Armenia				4
Aserbajdsjan	11	15	13	15
Georgia	7	10	13	22
Hviterussland	4	5	5	1
Kasakhstan	2	5	6	
Kirgisistan	3	4	6	3
Moldova	1	2	4	5
Tadsjikistan	1	1	1	2
Ukraina	24	29	28	41
Usbekistan	1		1	4
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	54	71	77	97

NOTE: Tall fra SIU. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Den institusjonsmessige oversikten viser at det pr høsten 2012 var Universitetet i Oslo, Handelshøgskolen BI og Høgskolen i Telemark som hadde flest kvotestudenter fra Eurasia-området.

Tabell 41: Kvotordningen, studenter fra Eurasia 2009-2012, institusjonsoversikt

	2009	2010	2011	2012
STATLIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Buskerud			2	7
Høgskolen i Gjøvik				4
Høgskolen i Sogn og Fjordane	1			
Høgskolen i Telemark	5	8	9	11
Høgskolen i Volda	1	2	4	4
Høgskolen i Østfold				4

	2009	2010	2011	2012
Høgskolen Stord/Haugesund	3	3	3	2
UNIVERSITETER:				
NTNU	7	7	4	8
UMB				1
Universitetet i Agder			1	5
Universitetet i Bergen	3	7	10	7
Universitetet i Nordland		2	4	1
Universitetet i Oslo	11	12	13	22
Universitetet i Stavanger	1	1	1	
Universitetet i Tromsø				1
Kunsthøgskoler:				
Kunst- og designhøgskolen i Bergen				1
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Molde	4	5	5	1
Norges Handelshøyskole			1	1
Norges musikkhøgskole	1	1	1	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Handelshøyskolen BI	15	21	17	16
PRIVATE HØYSKOLER:				
Diakonhjemmet Høgskole	2	2	2	1
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	54	71	77	97

NOTE: Tall fra SIU. Telletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Samlet sett viser oversiktene for de ulike virkemidlene for Eurasia-landene stor grad av sammenfall mellom hvilke institusjoner som får prosjekt- og såkornmidler, stipendmidler og kvotestipend. Vi ser også at Ukraina er det viktigste samarbeidslandet, på tvers av disse ordningene.

Prosjektmidler for samarbeid med Kina

I februar 2012 lyste SIU for første gang ut midler, bevilget av Kunnskapsdepartementet, til økt samarbeid med Kina. Formålet med prosjektmidlene er å støtte norske universiteter og høyskolars eksisterende kontakt med institusjoner i Kina med sikte på utvikling av utdannings samarbeid. Utlysningen åpnet for samarbeid med de 39 kinesiske institusjonene på den såkalte prosjekt 985-listen, som regnes for å omfatte de beste forskningsuniversitetene.

Det ble tildelt midler på inntil 250 000 kroner til åtte prosjekter, der et premiss var allerede eksisterende kontakt eller samarbeid mellom forskere ved søkerinstitusjonene. Noen av prosjektene bygger på mange års tidligere samarbeid, mens andre er mer nyetablerte. Den faglige spredningen er stor og omfatter jus, pedagogikk, statsvitenskap og ulike tekniske fag.

Tabell 42: Kina prosjektmidler 2012-2013

STATLIGE HØGSKOLER:	TUSEN KR	SAMARBEIDSINSTITUSJON I KINA	PROSJEKT
Høgskolen i Bergen	250	East China Normal University	Cooperation on Early Childhood Education and Research
Høgskolen i Gjøvik	250	South China University of Tech.	Joint master program ICT
UNIVERSITETER:			
NTNU	250	Chongqing University	Nanomechanical Study of Aluminium Alloys
Universitetet i Bergen	250	Fudan University	Chinese Politics in a Globalized World: Developing Joint...
Universitetet i Bergen	250	Renmin University of China	Joint teaching and research in law
Universitetet i Oslo	250	National University of Defence Tech.	Collab. education of MA/PhD-students for future scientific ...
Universitetet i Oslo	242	Zhejiang University	Establishment of double badged MA degree in China Studies
Universitetet i Oslo	250	Wuhan University	Reinforcing of existing collaboration in geosciences
TOTALT (TUSEN KR)	1992		

NOTE: Tall fra SIU.

Kvotordningen – Kina

Kina omfattes også av kvotordningen, og det har vært en sterk nedgang i antallet kinesiske kvotestudenter til Norge de siste to årene. I den samme perioden har det vært en betydelig vekst i antallet kinesiske studenter registrert ved norske læresteder, som ifølge DBH økte fra ca. 600 i 2010 til drøyt 950 i 2012. Deler av økningen skyldes et tilbud som BI gir ved Universitetet i Fudan, der kinesiske studenter som befinner seg i Kina tildeles grad av BI og derved er registrert som studenter i Norge. Det har imidlertid også vært en økning i antall kinesiske studenter ved NTNU og universitetene i Bergen og Oslo siste året, samtidig som antallet kvotestudenter ved disse institusjonene har sunket eller holdt seg stabilt. Trenden gjenspeiler sannsynligvis økt velstand og en voksende middelklasse i Kina, noe som gjør utreisende kinesiske studenter mindre avhengig av slike stipendordninger.

Tabell 43: Kvotordningen, studenter fra Kina 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
STATLIGE HØGSKOLER:				
Høgskolen i Bergen	2	2	2	
Høgskolen i Gjøvik	2	3	1	2
Høgskolen i Narvik	18	14	5	4
Høgskolen i Oslo og Akershus	4	7	8	2
Høgskolen i Sogn og Fjordane	2	2	1	
Høgskolen i Telemark	1	4	5	5
Høgskolen i Vestfold			2	
Høgskolen i Østfold	3	1	3	1
Høgskolen i Ålesund	6	4	2	3
UNIVERSITETER:				
NTNU	5	6	2	6
UMB	2	1	1	
Universitetet i Agder	7	8	9	2
Universitetet i Bergen	15	15	10	7
Universitetet i Nordland	2	5	5	5
Universitetet i Oslo	12	15	17	8

	2009	2010	2011	2012
Universitetet i Stavanger	7	9	7	10
Universitetet i Tromsø	2		1	
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Høgskolen i Molde	2	2	1	
Norges Handelshøyskole	5	4	1	
Norges musikkhøgskole	1	1		
KUNSTHØYSKOLER:				
Kunst- og designhøgskolen i Bergen		1	2	1
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:				
Handelshøyskolen BI	12	11	12	9
PRIVATE HØYSKOLER:				
Bergen Arkitektthøgskole	2	2	1	
NLA Høgskolen	1	1		
TOTALT	113	118	98	65

NOTE: SIUs egne tall. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Samarbeid med Afrika, Asia og Latin-Amerika

Dette kapitlet gir en fremstilling av de norske lærestedenes aktiviteter i Afrika, Asia (utenfor Eurasia) og Latin-Amerika, gjennom de Norad-finansierte programmene NOMA, NUFU (inkludert underprogrammet NUCOOP, rettet spesifikt mot Sør-Sudan), Norads kulturutdanningsprogram og Pitro III-programmet, samt kvoteordningen. Vi tar også med en oversikt over Yggdrasil-stipend, som forvaltes av Norges forskningsråd, for ph.d.-studenter og yngre forskere. Tabellen viser lærestedenes samlede deltagelse i disse programmene. Den sier ikke noe om betydningen av disse ordningene i forhold til hverandre, men gir et inntrykk av hvert læresteds deltakelse, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordning.

Tabell 44: OVERSIKT Samarbeid med Afrika, Asia og Latin-Amerika

	NUFU 2007-12	NUCOOP 2007-13	NOMA 2007-14	NOR. KULT. 2009-11	PITRO III 2009-12	KVOTE 2009-12	YGGDRASIL 2010-12
STATLIGE HØYSKOLER:							
Høgskolen i Bergen			*			*	
Høgskolen i Buskerud						*	
Høgskolen i Finnmark							
Høgskolen i Gjøvik						*	
Høgskolen i Harstad						**	
Høgskolen i Hedmark			*	*		*	
Høgskolen i Lillehammer						*	
Høgskolen i Narvik						***	
Høgskolen i Nesna							
Høgskolen i Nord-Trøndelag							
Høgskolen i Oslo og Akershus	*	**	*			**	
Høgskolen i Sogn og Fjordane						**	
Høgskolen i Sør-Trøndelag						*	*
Høgskolen i Telemark			*			*	
Høgskolen i Vestfold						**	
Høgskolen i Volda						**	
Høgskolen i Østfold						*	
Høgskolen i Ålesund						**	
Høgskolen Stord/Haugesund						*	
Samisk høyskole							
UNIVERSITETER:							
NTNU	**		**			***	*
UMB	***	***	***			***	**
Universitetet i Agder	*		*	*		**	
Universitetet i Bergen	***	***	**	*		***	*
Universitetet i Nordland	**					*	*
Universitetet i Oslo	**	*	**		***	***	*
Universitetet i Stavanger	*			*		*	**
Universitetet i Tromsø	*		*	*		**	*

	NUFU 2007-12	NUCOOP 2007-13	NOMA 2007-14	NOR. KULT. 2009-11	PITRO III 2009-12	KVOTE 2009-12	YGGDRASIL 2010-12
STATLIGE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:							
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo			***			***	
Høgskolen i Molde			**			***	*
Norges Handelshøyskole						*	
Norges idrettshøgskole						*	
Norges musikkhøgskole				***		**	
Norges veterinærhøgskole	***					***	
KUNSTHØYSKOLER:							
Kunst- og designhøgskolen i Bergen						***	
Kunsthøgskolen i Oslo				***		***	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:							
Det teologiske Menighetsfakultet						***	
Handelshøyskolen BI						*	
Misjonshøgskolen	***					***	
PRIVATE HØYSKOLER:							
Ansgar Teologiske Høgskole							
Barratt Due musikk institutt							
Bergen Arkitekthøgskole						***	
Betanien diakonale høgskole							
Campus Kristiania							
Den norske Eurytmihøgskole							
Diakonhemmet Høgskole						*	
Dronning Mauds Minne						*	
Fjellhaug internasjonale Høgskole							
Haraldsplass diakonale høgskole							
Høgskolen Diakonova							
Høgskulen landbruk og bygdeutvikling							
Høgskolen for Ledelse og Teologi							
Høgskolen i Staffeldtsgate							
Lovisenberg diakonale høgskole							
Mediehøgskolen Gimlekollen							
NLA Høgskolen						***	
Norges Dansehøgskole							
Norges informasjonsteknologiske høgskole							
Rudolf Steinerhøgskolen							

NOTE: Antall stjerner viser relativt høy (***), middels (**) eller lav (*) deltakelse i den aktuelle ordningen. Aktivitetene er vektet ut fra antallet registrerte studenter høsten 2012 (kilde: DBH). Se appendiks for en forklaring av kriteriene for inndelingen. Tabellen sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre.

Alle universitetene deltar i de økonomisk tunge NUFU- og NOMA-programmene. Utenom universitetene er det bare Norges veterinærhøgskole som deltar i NUFU, mens omtrent én av tre høyskoler er med på NOMA. Kvoteprogrammet er den ordningen som omfatter flest institusjoner. At bare en tredel av de private høyskolene deltar kan skyldes at kvotestudentene normalt skal rekrutteres gjennom etablerte samarbeidsavtaler, noe ikke alle de små private høyskolene har.

NUFU-programmet

Det primære målet med det Norad-finansierte Nasjonalt program for utvikling, forskning og utdanning (NUFU) har vært å bidra til kapasitetsbygging ved universiteter i sør. I programmets fjerde periode (2007-2012) har rundt 300 millioner kroner blitt fordelt til samarbeidsprosjekter mellom norske institusjoner og universiteter i Afrika og Asia. De fleste prosjektene ble avsluttet i 2011 eller 2012, mens noen få fortsetter ut 2013. Programmet blir erstattet av the Norwegian Programme for Capacity Building in Higher Education and Research for Development (NORHED), forvaltet av Norad.

Tabellen viser norske institusjoners NUFU-deltakelse som norsk hovedsamarbeidspartner i perioden 2007-2012 (i tillegg deltar enkelte institusjoner som nettverkspartnere). Universitetet i Bergen har hatt den største porteføljen, med 19 prosjekter og nesten 80 millioner kroner i samlet tildeling. Der nest følger tre store aktører, UMB, Universitetet i Oslo og NTNU, med henholdsvis 13, 10 og 10 prosjekter og tildelinger fra 64 til 42 millioner kroner.

Tabell 45: NUFU-programmet 2007-2012

	MILLIONER KR	ANTALL PROSJEKT	SAMARBEIDSLAND ETTER HOVEDPARTNER (ANTALL PROSJEKT I HVERT LAND)
STATLIGE HØYSKOLER			
Høgskolen i Oslo og Akershus	4,2	1	Sudan
UNIVERSITETER			
NTNU	42,3	10	Bangladesh, Etiopia, Kina, Malawi, Mosambik (3), Nepal, Sri Lanka, Tanzania
UMB	64,1	13	Etiopia (4), Nepal, Tanzania (5), Sør-Afrika, Uganda, Vietnam
Universitetet i Agder	3,7	1	Tanzania
Universitetet i Bergen	78,3	19	Bangladesh, Etiopia (2), Ghana, Malawi, Nepal, Det palestinske området, Sudan, Sør-Afrika (3), Tanzania (2), Uganda (3), Vietnam, Zambia, Zimbabwe
Universitetet i Nordland	10,0	2	Malawi, Sri Lanka
Universitetet i Oslo	51,8	10	Etiopia (2), Indonesia, Malawi (3), Mosambik, Tanzania (2), Uganda
Universitetet i Stavanger	3,6	1	Madagaskar
Universitetet i Tromsø	6,6	2	Etiopia, Uganda
STATLIGE VITENSKAP. HØYSKOLER			
Norges veterinærhøgskole	10,6	2	Tanzania
PRIV. VITENSKAPELIGE HØYSKOLER:			
Misjonshøgskolen	3,3	1	Uganda
TOTALT	278,3	62	

NOTE: Tall fra SIU. Tabellen inkluderer NUFU Women's Rights and Gender Equality, som fortsetter ut 2013, samt en særutlysning for Tanzania og tilleggsbevilgninger. Summene inkluderer institusjonsstøtten som er utbetalt til de norske institusjonene.

De fleste prosjektene er tverrfaglige. Et flertall har likevel tyngdepunktet i realfag eller helsefag/medisin, med temaer som samspillet mellom natur og samfunn, ressursutnyttelse, bærekraftig utvikling, helse og fattigdomsbekjempelse. Blant prosjektene med hovedvekt i samfunnsfag og humaniora er demokrati, medborgerskap, konfliktløsning og utdanning viktige temaer.

Profilen på prosjektporteføljen gjenspeiler i noen grad institusjonenes profil. Ser vi på de fire store deltagerne i programmet har Universitetet i Bergen flest prosjekter innenfor samfunnsfag og humaniora, etterfulgt av helse/medisin. På UMB er det en overvekt av prosjekter innenfor biologi/økologi, etterfulgt av ernæring og agrikultur. NTNU har flere prosjekter innenfor tekniske fag enn de andre

lærestedene, og ved Universitetet i Oslo dominerer prosjekter innenfor helse/medisin, etterfulgt av pedagogikk/utdanningsfag.

Tabellen viser videre at NTNU har flest prosjekter sammen med institusjoner i Mosambik, og UMB med Tanzania og Etiopia. Universitetet i Bergen har flest prosjekter i Sør-Afrika og Uganda, mens Universitetet i Oslo har flest i Tanzania, Etiopia og Malawi. Slik konsentrasjon om bestemte land er dels et resultat av norske bistandspolitiske satsinger, men speiler også samarbeid som er bygget opp over tid og som har resultert i nye prosjekter.

NUCOOP (Norwegian University Cooperation Programme for Capacity Development in Sudan) er et tiltak under NUFU-programmet for institusjonssamarbeid og prosjekter mellom norske universiteter/høgskoler og partnerinstitusjoner i Sør-Sudan. Formålet er å bygge kapasitet og infrastruktur, og prosjektene har mer form av kompetanseoverføring enn av gjensidig kunnskapsutveksling. I 2012 ble det gitt en tilleggsbevilingning til utstyr til laboratorier og gjestehus ved University of Juba, koordinert i samarbeid med UiB. De siste NUCOOP-prosjektene avsluttes i 2013.

Tabell 46: NUCOOP 2007-2013

	MILLIONER KR	ANTALL PROSJEKT	FAGOMRÅDER
STATLIGE HØYSKOLER			
Høgskolen i Oslo og Akershus	16,8	2	Utdanning
UNIVERSITETER			
UMB	6,3	1	Matvareproduksjon
Universitetet i Bergen	31,5	5	Bibliotek, realfag, bygging av gjestehus
Universitetet i Oslo	7,9	3	Mental helse, bygging av gjestehus
TOTALT (MILLIONER KR)	62,5	11	

NOTE: Tall fra SIU.

NOMA-programmet

Gjennom Norads program for masterstudier (NOMA) støttes kompetanse- og kapasitetsbygging i land i sør. Programmet støtter kun utdanningsamarbeid, og omfatter studentstipend og etablering og drift av mastergradsprogrammer. Tilbudene skal primært gis i mottakerlandene, selv om studenter i noen tilfeller følger kurs i Norge. Også en del norske studenter har kortere og lengre opphold i tilknytning til masterprogrammene ved samarbeidsinstitusjonene i sør.

Som i NUFU er det variasjoner mellom lærestedene i sammensetningen av prosjektporteføljen. Ved universitetene i Bergen og Oslo er det en overvekt av prosjekter innenfor helsefag og medisin, mens det ved NTNU er flest prosjekter innenfor teknologi og ingeniørfag. Ved UMB fordeler prosjektene seg ganske jevnt mellom samfunnsfag/økonomi, miljø/økologi og agrikultur.

Høgskolene deltar i mer profesjonsrettede samarbeid. Ved Høgskolen i Oslo og Akershus er to prosjekter innenfor mediefag og ett innenfor helse/sykepleie. Høgskolen i Bergen er hovedpartner i ett prosjekt innenfor helse/sykepleie og Høgskolen i Molde har ett prosjekt innenfor økonomi/logistikk. Høgskolene i Akershus, Hedmark og Telemark deltar som hovedpartner i ett prosjekt hver, innenfor henholdsvis yrkesfaglig pedagogikk, språklæringspedagogikk og ingeniørfag.

Tabell 47: NOMA 2007-2014

	TILDELING (MILL. KR)	ANTALL PROSJEKT (HOVEDPARTNER)	ANTALL PROSJEKT (NETTVERKSPARTNER)	SAMARBEIDSLAND ETTER HOVEDPARTNER (ANTALL PROSJEKTER I HVERT LAND)
STATLIGE HØYSKOLER				
Høgskolen i Bergen	6,4	1	1	Tanzania
Høgskolen i Hedmark	9,2	1		Zambia
Høgskolen i Oslo og Akershus	30,6	2	4	Bangladesh, Nicaragua, Sudan, Uganda
Høgskolen i Telemark	6,6	1		Sri Lanka
UNIVERSITETER				
NTNU	68,6	11	3	Angola, Bangladesh, Etiopia (2), Nepal (3), Det palestinske området, Uganda (2), Zambia
UMB	39,4	4		Nepal (3), Uganda
Universitetet i Agder	11,9	1		Sri Lanka
Universitetet i Bergen	68,3	9	3	Bangladesh, Bolivia, Malawi, Mosambik, Nepal, Sudan, Tanzania (2), Zambia
Universitetet i Oslo	83,0	9	3	Bangladesh, Indonesia, Malawi, Sri Lanka (2), Sør-Afrika, Tanzania (2), Uganda
Universitetet i Stavanger			1	Bangladesh
Universitetet i Tromsø	11,7	1		Vietnam
STATLIG VITENSKAPELIGE HØYSKOLER				
Arkitektur- og designhøgskolen Oslo	6,2	1	1	Uganda
Høgskolen i Molde	9,6	1		Egypt
TOTALT (MILLIONER KR)	342,5	44	18	

NOTE: Tall fra SIU. Tabellen inkluderer 8,5 millioner kroner som i 2011 ble avsatt til likestillingstiltak i NOMA-prosjektene.

Norads kulturutdanningsprogram

Norads kulturutdanningsprogram ble i henhold til programavtalen avsluttet i midten av 2011. Målsetning var å styrke kulturutdanningsinstitusjoner og profesjonalisere kunstnere og kunstformer i Norges partnerland for utviklingssamarbeid. Gjennom programmet ble det blant annet gitt stipend til utenlandske studenter på diplom-, bachelor- og masternivå ved institusjoner i samarbeidslandene og/eller i Norge. Programmet støttet også utvikling av nettverk mellom institusjoner for høyere kulturutdanning i utviklingsland. I perioden 2009-2011 ble til sammen 42 studenter uteksaminert og tildelt formaliserte diplomer og grader innen de ulike kunstfagene omfattet av programmet.

Tabell 48: Norads kulturutdanningsprogram 2009-2011

	TILDELING (MILL. KR)	SAMARBEIDSLAND ETTER HOVEDPARTNER
Høgskolen i Hedmark	1,3	Tanzania
Universitetet i Agder	1,1	Tanzania
Universitetet i Bergen	1,4	Uganda
Universitetet i Stavanger	0,4	Tanzania
Universitetet i Tromsø	1,3	Mali
Kunsthøgskolen i Oslo	1,3	Zimbabwe
Norges musikkhøgskole	1,3	Sør-Afrika
TOTALT (MILLIONER KR)	8,3	

NOTE: Tall fra SIU. Totalsummen er litt høyere enn summen av enkeltpostene, pga. avrundning.

PITRO III-programmet

Avtalen mellom SIU og Norad om administrasjon av støtten til University of Dar es Salaam (UDSM) i Tanzania for *Programme for Institutional Transformation, Research and Outreach* (PITRO III) ble i 2012 forlenget med et halvt år. Aktivitetene i programmet løp dermed ut 2012. Det overordnede målet for PITRO III var å styrke kapasiteten og høyne kvaliteten på høyere utdanning og forskning ved UDSM gjennom institusjonelt samarbeid med Universitetet i Oslo. Hovedaktivitetene var kunnskapsproduksjon, formidling av forskningsresultater, kapasitetsbygging og strategisk institusjonsutvikling. Programaktivitetene omfattet bl.a. seks felles forskningsprosjekter innen utviklingsrelaterte forskningsområder. I tillegg ble det gitt direkte støtte til UDSM på sentrale strategiske områder som likestilling, forebygging av HIV/AIDS og noe infrastruktur for undervisning og forskning. Den totale rammen for programmet inkludert administrasjonsmidler var på vel 52 millioner kroner. Avtalen inkluderte også støtte til Universitetet i Oslo med totalt 10,5 millioner kroner for programperioden.

Kvotordningen – land i Afrika, Asia og Latin-Amerika, og samlet oversikt

Kvotordningen er blant de virkemidlene som kan brukes av alle norske institusjoner for høyere utdanning. Av de totalt 1100 plassene som til enhver tid er tildelt, skal 800 gå til land i Afrika, Asia og Latin-Amerika (de siste 300 plassene fordeler seg på Russland, Eurasia og Vest-Balkan). Norske institusjoner har erfart at kvotestudentene ofte rekrutteres videre til forskning. Mange får nøkkelposisjoner ved utdannings- og forskningsinstitusjoner i hjemlandet, og blir viktige strategiske partnere for norske institusjoner i videre samarbeid.

Tabellen under viser antallet kvotestudenter fra Afrika, Asia og Latin-Amerika ("sør" i tabellen) ved de enkelte institusjonene. De som kommer fra Russland, Eurasia og Vest-Balkan ("øst" i tabellen) er også tatt med, for å synliggjøre de regionale variasjonene i bruken av kvotordningen.

Tabell 49: Kvotordningen, studenter fra sør og øst 2009-2012, institusjonsoversikt

	2009		2010		2011		2012	
	SØR	ØST	SØR	ØST	SØR	ØST	SØR	ØST
STATLIGE HØYSKOLER								
Høgskolen i Bergen	7		10		14		7	
Høgskolen i Buskerud	1		2		3	2	2	7
Høgskolen i Finnmark		16	0	14		15		14
Høgskolen i Gjøvik	4	6	3	11	1	9	2	11
Høgskolen i Harstad	5	10	3	10	5	8	5	10
Høgskolen i Hedmark	7	6	12	5	15	5	14	6
Høgskolen i Lillehammer	2	1	2	1	2	1		1
Høgskolen i Narvik	18	24	13	20	5	6	4	11
Høgskolen i Nord-Trøndelag		7		12		13		11
Høgskolen i Oslo og Akershus	34		37		45		37	3
Høgskolen i Sogn og Fjordane	9	1	10		14		11	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	1	2	1	2	1	2	3	
Høgskolen i Telemark	9	8	8	10	8	10	10	11
Høgskolen i Vestfold	13		15		18		18	
Høgskolen i Volda	14	5	11	7	11	7	12	8

	2009		2010		2011		2012	
	SØR	ØST	SØR	ØST	SØR	ØST	SØR	ØST
Høgskolen i Østfold	4	8	1	10	7	15	3	11
Høgskolen i Ålesund	10	3	8	4	4	4	5	3
Høgskolen Stord/Haugesund	2	3	2	3	2	3	2	4
Samisk høyskole		1				1		2
UNIVERSITETER								
NTNU	147	2	145	12	160	8	162	13
UMB	62	9	62	7	48	6	37	9
Universitetet i Agder	20	10	23	8	27	11	31	8
Universitetet i Bergen	143	9	135	17	137	19	144	10
Universitetet i Nordland	10	15	10	18	10	19	11	28
Universitetet i Oslo	141	19	143	27	148	29	154	29
Universitetet i Stavanger	14	12	15	10	16	14	22	7
Universitetet i Tromsø	43	9	36	8	34	12	25	25
STATLIG VITENSKAPELIGE HØYSKOLER								
Arkitektur- og designhøgskolen Oslo	6		6		6		5	
Høgskolen i Molde	15	4	11	5	8	5	12	7
Norges Handelshøyskole	10	6	9	3	3	4		6
Norges idrettshøgskole	2							
Norges musikkhøgskole	2	1	3	1	3	2	2	3
Norges veterinærhøgskole	7		7		6		6	
KUNSTHØYSKOLER								
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	1		2		2		2	1
Kunsthøgskolen i Oslo	6		3				2	
PRIVATE VITENSKAPELIGE HØYSKOLER								
Det teologiske menighetsfakultet	5		6		6		6	
Handelshøyskolen BI	12	17	10	22	12	18	15	16
Misjonshøgskolen	12		12		12		10	
PRIVATE HØYSKOLER								
Barratt Due musikk institutt		1						
Bergen Arkitekt høgskole	2		2		2		1	
Den norske eurytmihøgskole				2		2		1
Diakonhjemmet Høgskole	1	8	2	8	1	8	3	7
Dronning Mauds Minne	1						1	
NLA Høgskolen	12		9		11		9	
TOTALT (ANTALL STUDENTER)	814	223	789	257	807	258	795	283

NOTE: Tall fra SIU. Talletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Forholdstallet mellom antall kvotestudenter fra sør og øst, som samlet sett er litt under tre studenter fra sør for hver student fra øst, varierer sterkt mellom institusjonene. Noen av de statlige høyskolene og vitenskapelige høyskolene på Østlandet (høyskolene i Oslo og Akershus og i Vestfold, Arkitektur- og designhøgskolen Oslo og Norges Veterinærhøgskole) og på Vestlandet (høyskolene i Bergen og i Sogn og Fjordane) har utelukkende kvotestudenter fra sør, mens et par av de høyskolene som ligger lengre nord (Finnmark og Nord-Trøndelag) samt Norges Handelshøyskole bare har kvote-

studenter fra øst. De tre største universitetene har kraftig overvekt av studenter fra sør, mens det ved Høgskolen i Telemark, Universitetet i Tromsø og Handelshøyskolen BI er omtrent like mange kvotestudenter fra øst som fra sør.

Tabellen under viser hvor mange studenter som kommer fra hvert enkelt land gjennom Kvoteordningen. De mest slående endringene, økningen for Russland og nedgangen for Kina og Serbia, er allerede omtalt i foregående kapitler. Ellers ser vi en betydelig økning i antallet kvotestudenter fra Bangladesh, Georgia, Sri Lanka, Vietnam og Zambia.

Tabell 50: Kvoteordningen 2009 til 2012, fullstendig landsoversikt

STUDENTEN KOMMER FRA:	2009	2010	2011	2012
Afghanistan				1
Algerie				1
Albania	8	8	10	9
Armenia				4
Aserbajdsjan	11	15	13	15
Bangladesh	16	16	18	30
Bhutan	5	5	5	1
Bolivia	2	4	4	3
Bosnia Herzegovina	1	1		5
Botswana	2	1		
Brasil		3	3	4
Bulgaria				
Burkina Faso	1	1		1
Chile		1		
Colombia	6	6	4	3
Costa Rica	3			
Cuba			1	2
Dominikanske Republikk	1	1	2	
Ecuador	2	1		
Egypt	4	5	4	7
Elfenbenskysten	3	2	2	
Etiopia	120	115	120	121
Filippinene	2	1		
Gambia	3	3	3	1
Georgia	7	10	13	22
Ghana	93	93	84	96
Guatemala	4	1	3	2
Honduras	1			
Hviterussland	4	5	5	1
India	10	11	16	16
Indonesia	28	26	23	28
Irak	1		1	2
Iran	1	4	5	2
Jordan	1	1		

STUDENTEN KOMMER FRA:	2009	2010	2011	2012
Kambodsja	1			1
Kamerun	9	13	15	10
Kasakhstan	2	5	6	
Kenya	24	20	21	19
Kina	113	118	98	65
Kosovo	7		7	6
Kroatia	4	8	8	3
Kirgisistan	3	4	6	3
Latvia	1			
Libanon	1			
Liberia				1
Madagaskar	1	1	2	3
Makedonia	4	5	4	3
Malawi	18	15	14	18
Maldivene	1	1		
Mali	1	2	2	2
Marokko				
Moldova	1	2	4	5
Mongolia	1	1	2	
Mosambik	2	2	2	7
Myanmar	2	2	2	3
Namibia	7	7	6	2
Nepal	42	47	57	42
Nicaragua	3	2	3	1
Nigeria		1	2	3
Pakistan	11	6	6	2
Palau		1	1	
Palestinske området	12	9	5	7
Peru	3	5	3	3
Romania	4	1		
Russland	122	134	125	159
Rwanda		1	2	4
Serbia	28	21	27	1
Serbia og Montenegro	3	14		
Sierra Leone	1			
Salomonøyene				1
Sri Lanka	16	14	19	28
Sudan	23	27	30	22
Sør-Afrika	7	9	10	7
Sør-Sudan				3
Tadsjikistan	1	1	1	2
Taiwan	1	1	1	
Tanzania	65	82	89	82

STUDENTEN KOMMER FRA:	2009	2010	2011	2012
Thailand	4	4		3
Tibet	1			
Tunisia				1
Uganda	67	51	56	58
Ukraina	24	29	28	41
Usbekistan	1		1	4
Vietnam	26	26	27	36
Yemen	1	1	2	2
Zambia	18	13	28	35
Zimbabwe	8	5	4	3
TOTAL (ANTALL STUDENTER)	1035	1051	1065	1078

NOTE: Tall fra SIU. Telletidspunkt var 1. mars (2009-2011) og 1. oktober (2012).

Kvotestudentene kommer fra et åttitalls land, men fra mange av disse er det ganske få – helt ned i én student. Mer enn halvparten av studentene (ca. 55 %) kommer fra disse seks landene (sortert etter synkende antall): Russland, Etiopia, Ghana, Tanzania, Kina og Uganda. Konsentrasjonen om disse relativt få landene viser, med mulig unntak av Kina, hvordan norske institusjoner benytter kvoteordningen som et supplement til andre programmer, ved å gi kvoteplasser til studenter tilknyttet prosjekter finansiert gjennom eksempelvis NUFU, Russlands- og Eurasiaprogrammene.

Yggdrasil mobilitetsprogram – ikke-europeiske land

Yggdrasil mobilitetsprogram forvaltes av Norges forskningsråd og er en stipendordning for utenlandske ph.d.-studenter og yngre forskere. Ordningen omfatter et femtitalls, hovedsakelig europeiske, land, men også Argentina, Brasil, Chile, Egypt, India, Israel, Japan, Mexico og Sør-Afrika. Tabellen viser tildelinger til stipendiater og yngre forskere fra disse ikke-europeiske landene de tre foregående studieårene.

Tabell 51: Yggdrasil, stipendiater og yngre forskere fra ikke-europeiske land 2009-2012

	2009/10	2010/11	2011/12	TOTALT SISTE TRE ÅR
Høgskolen i Sør-Trøndelag		1		1
NTNU		2	6	8
UMB	3	1	1	5
Universitetet i Bergen		4		4
Universitetet i Nordland		1	1	2
Universitetet i Oslo	3	2	2	7
Universitetet i Stavanger		3	3	6
Universitetet i Tromsø			2	2
Høgskolen i Molde			1	1
TOTALT (ANTALL STIPEND)	6	14	16	36

NOTE: Kilden er Norges forskningsråd.

Oppsummering

Tabellen på de neste tre sidene oppsummerer i grove trekk de 36 statlige og 23 private (med statsstøtte) høyere utdanningsinstitusjonenes internasjonale engasjement gjennom de programmene som SIU forvalter, sentraliserte tiltak i EU og enkelte norske mobilitetsordninger som ikke forvaltes av SIU.

Oversiktstabellen må leses med varsomhet. Den sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene seg i mellom. Tre stjerner på Erasmus Mundus, Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika eller NUFU innebærer for eksempel mye større aktivitet, bevilgninger og prestisje enn tre stjerner på kvotestudenter fra Eurasia eller Yggdrasil-stipendiater fra ikke-europeiske land. Videre er tabellen vektet ut fra antallet registrerte studenter. Det kompenseres for de ulike forutsetningene som små og store læresteder har for samarbeid, men fører samtidig til at det skal lite aktivitet til ved de mindre institusjonene for at de skal få «full pott,» tre stjerner.

Tabellen gir, med disse forbeholdene, et oversiktsbilde av det programbaserte internasjonale utdannings samarbeidet ved norske universiteter og høyskoler de siste 3-4 årene. Hovedmønstrene varierer betydelig med institusjonstype. Universitetene er de som deltar bredest, både når det gjelder typer programmer og ordninger og når det gjelder regional orientering. Det er ikke overraskende, tatt i betraktning at det ved universitetene som regel vil være større bredde og mangfold med hensyn til fagmiljøer og etablerte internasjonale forskningsrelasjoner, enn ved de andre institusjonstypene. Universitetene er, kort sagt, involvert i både institusjonelt samarbeid og mobilitetssamarbeid med de fleste delene av verden.

For de statlige og statlige vitenskapelige høyskolene er det i større grad en konsentrasjon om aktiviteter i Europa, samt mobilitet gjennom Erasmus, Nordplus og kvoteordningen. I tillegg har Høgskolen i Bergen en del samarbeid med Nord-Amerika, Høgskolen i Harstad med Russland og høyskolene i Gjøvik, Telemark og Stord/Haugesund med Eurasia.

De private høyskolene og private vitenskapelige høyskolene har gjennomgående lavere aktivitet enn de statlige institusjonene. De deltar primært i mobilitetsordninger framfor i mer institusjonelt rettede programmer, og seks av de private høyskolene deltar ikke i noen av programmene eller aktivitetene. Dette kan nok i betydelig grad tilskrives det faktum at mange av dem er små, og således mangler det ressursgrunnlaget som kreves for å ha en bred internasjonal kontaktflate.

Tabell 52: SAMLET OVERSIKT for alle regionene

	EUROPA: EUS PROGRAMMER								EUROPA ELLERS			NORD-AMERIKA				RUSSLAND			EURASIA			KINA	AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA		
	MUN-DUS	INTEN-SIV	SEN-TRAL	STUD. UT	STUD. INN	PRAK-SIS	LÆR/ANS.	LLP U/ER.	NOR. MAST.	NORD-PLUS	MOB.-ORDN.	PARTN SK. 1	PARTN SK. 2	PRO-SJEKT	MOB.-ORDN.	NORG. PROSJ.	NORD. PROSJ.	MOB.-ORDN.	PRO-SJEKT	STIP-END	KVO-TE	PRO-SJEKT	NUFU	NOMA	KVO-TE
STATLIGE HØYSKOLER:																									
Høgskolen i Bergen			**	**	**	*	**	*		**	*		**	**	*							**		*	*
Høgskolen i Buskerud				*	**		**		**	*	*			*	*						**				*
Høgskolen i Finnmark				*	*		*	*		**				**	**		***	***							
Høgskolen i Gjøvik				*	**	**	**			*	**			*			*	***	**	*	***				*
Høgskolen i Harstad				***	*	***	***			**				**	**	***	***	***							**
Høgskolen i Hedmark			*	*	**	*	*	*		*	*			*	*			*						*	*
Høgskolen i Lillehammer			**	**	*	*	*			*	*			*											*
Høgskolen i Narvik				*	*		*			*	*						**	**							***
Høgskolen i Nesna				*	*		***			*				*											
Høgskolen i Nord-Trøndelag				*	*	*	*	*		*				*			*								
Høgskolen i Oslo og Akershus	*	**	*	**	**	**	***	*		**	*			*	*		*	*	*			*	*	*	**
Høgskolen i Sogn og Fjordane				*	*	*	*			*											*				**
Høgskolen i Sør-Trøndelag		**	**	**	**	**	*	**		*	*			*		*									*
Høgskolen i Telemark			*	*	**		*			*	*			*	*				***	*	***			*	*
Høgskolen i Vestfold	**			*	*	*	**			*	*	***													**
Høgskolen i Volda		***		**	***	*	***			*	*					**	*				**				**
Høgskolen i Østfold		**		*	**	*	**			*				*		**	*		*	*					*
Høgskolen i Ålesund				**	**		*	*		*	*						*								**
Høgskolen Stord/Haugesund		***		**	***		**	**		**	*						*	*	**	**					*
Samisk høgskole					*					***					***			***							

	EUROPA: EUS PROGRAMMER								EUROPA ELLERS			NORD-AMERIKA				RUSSLAND			EURASIA			KINA	AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA		
	MUN-DUS	INTEN-SIV	SEN-TRAL	STUD. UT	STUD. INN	PRAK-SIS	LÆR/ANS.	LLP U/ER.	NOR. MAST.	NORD-PLUS	MOB.-ORDN.	PARTN SK. 1	PARTN SK. 2	PRO-SJEKT	MOB.-ORDN.	NORG. PROSJ.	NORD. PROSJ.	MOB.-ORDN.	PRO-SJEKT	STIP-END	KVO-TE	PRO-SJEKT	NUFU	NOMA	KVO-TE
UNIVERSITETER:																									
NTNU	**	*	**	***	***	*	*	*	**	*	**	*	*	*	**			*	*	*	*	*	**	**	***
UMB			***	**	***		*	*	***	*	**		***	*	**	**		*	***	**	*		***	***	***
Universitetet i Agder			*	**	***	*	**	*	*	*	**	*		*	*				**		*		*	*	**
Universitetet i Bergen	**		*	***	***	*	*	*	**	**	***	**	**	*	***	*	*	*	**	*	*	**	***	**	***
Universitetet i Nordland			*	*	*	*	*	*	*	*	**			*	***	**	**	**	***	***	*		**		*
Universitetet i Oslo	*	*	**	***	***	*	*	*	*	*	***	**	*	*	***		*	*	**	*	**	**	**	**	***
Universitetet i Stavanger	**	**		**	**	**	**	**	*	*	**		*	**	*	*		*			*		*	*	*
Universitetet i Tromsø	**		**	**	***		*	*	**	**	***	*	***	**	***	**	**	*	***	*	*		*	*	**
STATLIGE VITENSK. HØYSKOLER:																									
Arkitektur- og designh. Oslo			***	***	***		*			*	**			***										***	***
Høgskolen i Molde			**	*	**		*			*				**	*		***	*	*	***	***			**	***
Norges Handelshøyskole			**	***	***	**	*			*	*				**			*			*				*
Norges idrettshøgskole	***			*	**		**			*			***	***											*
Norges musikkhøgskole			***	***	***		***			***	**			***			*	***	***	***					**
Norges veterinærhøgskole				***	***		*			**	*												***		***
KUNSTHØYSKOLER:																									
Kunst- og designhøgs. Bergen				***	***	***	***	***		***										**					***
Kunsthøgskolen i Oslo				***	***	***	**		***	***	*			*											***
PRIVATE VITENSK. HØYSKOLER:																									
Det teologiske Menighetsf.				*	*		**	**		*															***
Handelshøyskolen BI				**	**		*			*	*			*	*		*				**				*
Misjonshøgskolen				*	*		***			**													***		***

	EUROPA: EUS PROGRAMMER								EUROPA ELLERS			NORD-AMERIKA				RUSSLAND			EURASIA			KINA	AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA		
	MUN-DUS	INTEN-SIV	SEN-TRAL	STUD. UT	STUD. INN	PRAK-SIS	LÆR/ANS.	LLP U/ER.	NOR. MAST.	NORD-PLUS	MOB.-ORDN.	PARTN SK. 1	PARTN SK. 2	PRO-SJEKT	MOB.-ORDN.	NORG PROSJ.	NORD PROSJ.	MOB.-ORDN.	PRO-SJEKT	STIP-END	KVO-TE	PRO-SJEKT	NUFU	NOMA	KVO-TE
PRIVATE HØYSKOLER:																									
Ansgar Teologiske Høgskole							*			***															
Barratt Due musikk institutt														**											
Bergen Arkitekthøgskole			***	***	***	***	***							***											***
Betanien diakonale høgskole				**	*	***	**																		
Campus Kristiania																									
Den norske Eurytmihøgskole																	*								
Diakonhjemmet Høgskole				*	*	**	**	*		*	*										**				*
Dronning Mauds Minne				***	**		***			*															*
Fjellhaug intern. høgskole																									
Haraldsplass diak. høgskole				*	*		**			***				***											
Høgskolen Diakonova										*				***											
Høgsk. landbruk og bygdeut.								***																	
Høgsk. for Ledelse og Teologi																									
Høgskolen i Staffeldtsgate																									
Lovisenberg diak. høgskole				*	*		*			***															
Mediehøgsk. Gimlekollen																									
NLA Høgskolen				*	*		*			*									**	*					***
Norges Dansehøgskole				***	*		**																		
Norges Info.Tek. Høgskole				*			*	***		*															
Rudolf Steinerhøgskolen																									

NOTE: Tabellen viser det samme som oversiktene i de enkelte kapitlene, med noen unntak: For å få plass til én samlet oversikt, har noen av mobilitetsordningene blitt slått sammen («mob.ordn.» under Europa ellers, Nord-Amerika og Russland; se appendiks for nærmere forklaring av stjerneinndelingen).

Appendiks: Om stjerneinndelingen i oversiktstabellene

Oversiktstabellene i begynnelsen av hvert kapittel er vektet ut fra antallet registrerte studenter ved institusjonen høsten 2012 (kilde: DBH). Under er kriteriene for inndelingen i tre kategorier. Stjernene sier ikke noe om betydningen av de forskjellige ordningene i forhold til hverandre, men gir et bilde av hvert læresteds deltakelse i hver enkelt ordning, sammenlignet med de andre lærestedenes deltakelse i samme ordningen. Tomme celler i oversiktstabellene betyr at institusjonen ikke deltar i ordningen.

EUROPEISK SAMARBEID GJENNOM EU/EØS:

Erasmus Mundus:

- * Inntil 0,20 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,20-0,40 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 0,40 prosjekt pr 1000 studenter

Erasmus intensivprogram:

- * Inntil 0,10 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,10-0,20 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 0,20 prosjekt pr 1000 studenter

Erasmus sentraliserte tiltak

- * Inntil 0,35 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,35-0,70 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 0,70 prosjekt pr 1000 studenter

Erasmus student ut (sum 4 år)

- * Inntil 15 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter
- ** 15-30 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 30 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter

Erasmus student inn (sum 4 år)

- * Inntil 30 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter
- ** 30-60 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 60 utvekslingsstudenter pr 1000 studenter

Erasmus praksis (sum 5 år)

- * Inntil 4 praksisstudenter pr 1000 studenter
- ** 4-8 praksisstudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 8 praksisstudenter pr 1000 studenter

Erasmus Lærer-/ansattmobilitet (sum 4 år)

- * Inntil 10 ansattmobiliteter pr 1000 studenter
- ** 10-30 ansattmobiliteter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 30 ansattmobiliteter pr 1000 studenter

Comenius, Leonardo og Grundtvig

- * Inntil 0,75 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,75-1,50 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1,50 prosjekt pr 1000 studenter

EUROPEISK SAMARBEID UTENFOR EU/EØS

Nordic Master

- * Inntil 0,20 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,20-0,40 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 0,40 prosjekt pr 1000 studenter

Nordplus

- * Inntil 2 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 2 til 4 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 4 prosjekt pr 1000 studenter

Kvotest Vest-Balkan

- * Inntil 0,5 kvotestudenter pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 kvotestudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 kvotestudenter pr 1000 studenter

Semesterstipend

- * Inntil 1 stipend pr 1000 studenter
- ** 1-2 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 2 stipend pr 1000 studenter

Yggdrasil Europa

- * Inntil 1 stipend pr 1000 studenter
- ** 1-2 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 2 stipend pr 1000 studenter

Europa mobilitet (sum av kvote Vest-Balkan, semesterstipend og Yggdrasil)

- * 1-3 stjerner
- ** 4-6 stjerner
- *** 7-9 stjerner

SAMARBEID MED NORD-AMERIKA

Partnerskapsprogrammene for Nord-Amerika

- * Inntil 0,12 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,12-0,20 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 0,20 prosjekt pr 1000 studenter

Nord-Amerika prosjektmidler

- * Inntil 0,5 prosjekt pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 prosjekt pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 prosjekt pr 1000 studenter

Nordområdestipend

- * Inntil 2,5 stipend pr 1000 studenter
- ** 2,5-5 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 5 stipend pr 1000 studenter

North2north

- * Inntil 3 stipend pr 1000 studenter
- ** 3-6 stipend pr 1000 reg studenter
- *** Mer enn 6 stipend pr 1000 reg studenter

Fulbright

- * Inntil 2 stipend pr 1000 studenter
- ** 2-4 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 4 stipend pr 1000 studenter

Leiv Eiriksson

- * Inntil 0,5 stipend pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 stipend pr 1000 studenter

Nord-Amerika mobilitet (sum av Nordområdestipend, north2north, Fulbright og Leiv Eiriksson)

- * 1-2 stjerner
- ** 3-4 stjerner
- *** 5-6 stjerner

SAMARBEID MED RUSSLAND OG EURASIA

Samarbeidsprogrammet m/Russland, langsiktige prosjekt

- * Inntil 500 kr prosjektmidler pr student
- ** 500-1000 kr prosjektmidler pr student
- *** Mer enn 1000 kr prosjektmidler pr student

Samarbeidsprogrammet m/Russland, avgrensede prosjekt

- * Inntil 40 kr prosjektmidler pr student
- ** 40-80 kr prosjektmidler pr student
- *** Mer enn 80 kr prosjektmidler pr student

Nordområdestipend

- * Inntil 5 stipend pr 1000 studenter
- ** 5-10 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 10 stipend pr 1000 studenter

Kvotordningen Russland

- * Inntil 2 kvotestudenter pr 1000 studenter
- ** 2-4 kvotestudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 4 kvotestudenter pr 1000 studenter

North2north

- * Inntil 15 stipend pr 1000 studenter
- ** 15 -30 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 30 stipend pr 1000 studenter

Samarbeidsprogram med Eurasia

- * Inntil 200 kr per student
- ** 200-400 kr pr student
- *** Mer enn 400 kr pr student

SAMARBEID MED AFRIKA, ASIA OG LATIN-AMERIKA

NUFU-programmet

- * Inntil 1000 kr pr student
- ** 1000-5000 kr pr student
- *** Mer enn 5000 kr pr student

NUCOOP

- * Inntil 500 kr pr student
- ** 500-1000 kr pr student
- *** Mer enn 1000 kr pr student

NOMA-programmet

- * Inntil 2000 kr pr student
- ** 2000-5000 kr pr student
- *** Mer enn 5000 kr pr student

Eurasia stipendmidler

- * Inntil 200 kr per student
- ** 200-400 kr pr student
- *** Mer enn 400 kr pr student

Kvotordningen Eurasia

- * Inntil 0,5 kvotestudenter pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 kvotestudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 kvotestudenter pr 1000 studenter

Kina

- * Inntil 20 kr prosjektmidler pr student
- ** 20-40 kr prosjektmidler pr student
- *** Mer enn 40 kr prosjektmidler pr student

Kvotordningen Kina

- * Inntil 0,5 kvotestudenter pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 kvotestudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 kvotestudenter pr 1000 studenter

Russland mobilitet samlet (sum av Nordområdestipend,

Kvot Russland og North2north)

- * 1-3 stjerner
- ** 4-6 stjerner
- *** 7-9 stjerner

Norads kulturutdanningsprogram

- * Inntil 500 kr pr student
- ** 500-1500 kr pr student
- *** Mer enn 1500 kr pr student

Kvotordningen (utenom Russland, Eurasia og Vest-Balkan)

- * Inntil 2 kvotestudenter pr 1000 studenter
- ** 2-4 kvotestudenter pr 1000 studenter
- *** Mer enn 4 kvotestudenter pr 1000 studenter

Yggdrasil (ikke-europeiske land)

- * Inntil 0,5 stipend pr 1000 studenter
- ** 0,5-1 stipend pr 1000 studenter
- *** Mer enn 1 stipend pr 1000 studenter